

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
СЕНАТ УНИВЕРЗИТЕТА

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ	
ПРИМЉЕНО:	17 1 - 10 - 2023
ОРГ. ЈЕД.	БРОЈ
02	2260/23

Сенат Универзитета у Бањој Луци, на својој 98. електронској сједници, одржаној 10.10. 2023. године, донио је Одлуку број: 02/04-3.2233-1/23, којом се именује Комисија за израду Извјештаја са приједлогом одлуке за додјелу звања професор емеритус проф. др Рајку Гњати, пензионисаном редовном професору, у следећем саставу:

1. Др Мирко Грчић, проф. емеритус, Географски факултет Универзитета у Београду, ужа научна област Друштвена географија, председник комисије,
2. Др Игор Зекановић, редовни професор, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Регионална географија,
3. Др Горан Трбић, редовни професор, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Физичка географија,
4. Др Снежана Вујадиновић, редовни професор, ужа научна област Регионална географија, Географски факултет Универзитета у Београду,
5. Др Мирјана Гајић, редовни професор, ужа научна област Регионална географија, Географски факултет Универзитета у Београду.

На основу члана 54. и чл. 105. Закона о високом образовању ("Службени гласник Републике Српске", број 67/20), члана 156. став 1. Статута Универзитета у Бањој Луци и члана 7. Правилника о условима и поступку додјељивања звања и правима избора професора емеритуса, који је донео Сенат Универзитета у Бањој Луци (од 27. 10. 2022. године), Комисија подноси следећи

ИЗВЈЕШТАЈ

Писану иницијативу (деловодни број 19/965/23, од 27. априла 2023. године) о покретању поступка за доделу звања *професор емеритус др Рајку Гњату*, редовном професору у пензији Универзитета у Бањој Луци - Природно-математичког факултета, која је једногласно усвојена на 337. сједници Научно-наставног вијећа Студијског програма географије, одржаној 26. 4. 2023. године, покренула је група од 14 угледних професора Студијског програма географије, да би потом на поменутој седници Научно-наставног вијећа Природно-математичког факултета, иницијатива добила форму Одлуке, када су наглашене следеће чињенице релевантне за утврђивање предлога:

- да је проф. др Рајко Гњато скоро целокупну своју научну и наставну каријеру везао за Универзитет у Бања Луци. Са Универзитета у Сарајеву, у звању доцента је 1992. године, у сложеном ратном времену, прешао у Бања Луку, у Педагошку академију (студијска групи Географија), где са групом професора осталих студијских група, има активну улогу у оснивању Филозофског факултета. Одмах се ангажовао на стварању услова за осамостаљење четири студијска одсјека Филозофског факултета (географија, математика, физика и биологија) и такође са групом професора-ентузијаста 1996. године оснива Природно-математички факултет, на коме ради до 30. септембра 2023. Од избора у звање ванредног (1997) а затим редовног професора (2003), непрекидно је три деценије, доприносио очувању угледа и квалитета рада на Природно-математичком факултету. У том периоду остварио је запажене резултате у научном и стручно-професионалном раду, и дао свој допринос развоју научно-наставног подмлатка, као и шире академске заједнице.

- да су на самом почетку постанка Природно-математичког факултета, захваљујући и ангажовању др Рајка Гњата и других изузетних професора у дисциплинама, које се изучавају на овој високошколској установи, постављени темељи развоју модерног факултета. Вођени невероватним ентузијазмом, у врло кратком периоду остварени су изузетни, за Републику Српску значајни искораци по питању истраживања и афирмације својих струка, што је дало и печат у историји развоја Универзитета у Бањој Луци.

- да су посебне заслуге др Рајка Гњата уграђене у темеље географске науке и високошколске наставе у Републици Српској. У својој професионалној каријери био је један од оних харизматичних ентузијаста, који је несебично радио и остварио посебне заслуге на сложеним пољима од научно-истраживачких и образовно-васпитних до организационих и руководећих дјелатности.

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Образовање, избори у звања и кретање у служби

Др Рајко Гњато, рођен је 01. 09. 1955. године у Билећи. Поријеклом је из села Мируше у долини Требишњице, данас потоњеној Билећким језером. Из пасивног али живописног родног краја, понио је у свијет ону бистрину и разборитост ума, врлину коју је Јован Цвијић запазио и код Херцеговца Јевта Дедијера, једног од његових најдаровитијих студената и потоњих сарадника. Основну школу и гимназију др Рајко Гњато је завршио у Билећи. Студије географије уписао шк. 1975/76. и завршио 1979. на Одсеку за географију Природно-математичког факултета Универзитета у Сарајеву. Универзитетску каријеру започео је на истом факултету, где је 1982. изабран за асистента на предмету Регионална географија Југославије и 1988. године одбранио докторску дисертацију **„Источна Херцеговина – проблеми комплексног регионалног**

развоја“. У наставничко звање доцента за предмет Увод у географију изабран је 1989. године на Природно-математичком факултету Универзитета у Сарајеву. Основне резултате својих истраживања у оквиру докторске тезе објавио је у научној монографији, која представља прво синтезно и до сада непревазиђено регионално географско дјело о Источној Херцеговини.

Услијед ратних околности у Босни и Херцеговини, др Рајко Гњато је са наставничким звањем доцента, 1992. напустио Сарајево и дошао у Бању Луку, гдје наставља рад на Педагошкој академији, где је предавао на студијској групи-Географија (шк.1992/93. и 1993/94). Залагао се да се школовање наставног кадра подигне на факултетски ниво. Заједно са групом професора који су радили на остале четири студијске групе, има активну улогу у оснивању Филозофског факултета, гдје је предавао на Одсјеку за географију шк. 1994/95. и 1995/96. Стварањем услова за осамостаљење четири студијска одсјека Филозофског факултета (географија, математика, физика и биологија), учествује у оснивању Природно-математичког факултета у Бањој Луци (16. августа 1996. на позива Ректората постао је члан "Комисије за обављање оперативних задатака у фази оснивања Природно-математичког факултета", у којој су још били др Здравко Маријанац, др Живојин Ерић и др Данијел Романо), на коме ради од шк. 1996/1997. до 30. септембра 2023. године

Др Рајко Гњато је изабран у звање ванредног професора на предмету Географија српских земаља 1997. године на Природно-математичком факултету Универзитета у Бањи Луци, на коме је 31. 3. 2003. године изабран у звање *редовног професора* на предмету Географија српских земаља, *за ужу научну област – Регионална географија*. Поред овог предмета држао је наставу успјешно и са ентузијазмом и на другим сродним предметима не само на студијском програму Географија, већ и на студијским програмима Етнологија, Демографија, Туризмологија, Просторно планирање и одрживи развој, на истом факултету. Др Рајко Гњато је 17. 2. 2016. године изабран и у звање *редовног професора за ужу научну област – Просторно планирање и одрживи развој*. У обе уже научне области за које је биран, како у Регионалној географији тако и у Просторном планирању, оставио је неизбрисив траг као креативан научни стваралац, неуморан организатор научног рада, примјеран професор и несебичан ментор научног подмлатка који данас заједно с њим чини окосницу бањалучке географске школе, и један од стубова српске географске школе.

Наставно-научна каријера

Наставно-научни рад проф. др Рајка Гњата на Природно-математичком факултету - на студијском програму Географија, организован је кроз рад Катедре за регионалну географију. После примене Болоњске декларације (од шк. 2007/8), проф. др Рајко Гњато је био ангажован на академским студијама првог и другог циклуса, из слиједећих предмета:

Академске студије првог циклуса

- Национална географија 1
- Национална географија 2
- Принципи и методе регионализације
- Регионално планирање и развој
- Увод у просторно планирање
- Принципи и методе географске регионализације

Академске студије другог степена

- Регионални процеси и просторно планирање
- Планирање и уређење географских система

У свом преко три деценије дугом раду на Природно - математичком факултету, допринео је развоју наставно-научног подмлатка и јачању академских капацитета Универзитета у Бања Луци, упркос свим потешкоћама и изазовима. На трећем циклусу студија био је ментор пет и члан комисије у изради и одбрани 16 докторских дисертација. На другом циклусу студија био је ментор четири и члан комисије једног специјалистичког рада, и члан комисије за одбрану 15 магистарских радова.

Професор др Рајко Гњато утемељивач је студијског програма Просторно планирања на ПМФ-у Универзитета у Бањој Луци, првог студија ове врсте у Републици Српској и у оквиру БиХ. Може се слободно рећи да проф. др Рајку Гњату припада почасно мјесто у историји развоја географије и просторног планирања у Републици Српској.

Током дугогодишње каријере универзитетског наставника, професор др Рајко Гњато је показао смисао за интердисциплинарне научне синтезе. Са позиције Регионалне географије, која је по свом предмету синтезна наука, проф. др Рајко Гњато се успјешно бавио побочним географским дисциплинама и објављивао вриједне радове не само из области националне регионалне географије, него и из политичке географије и геополитике, антропогеографије и географије становништва, просторног планирања и одрживог развоја, животне средине, географије насеља, туризмологије и слично.

Учествовао је на реализацији 22 научно-истраживачка пројеката (од тога је руководио тј. координирао радом) на 12 пројеката. Један је од главних аутора првог Просторног плана Републике Српске.

Др Рајко Гњато је редован учесник свих значајнијих научно-стручних конференција, скупова и симпозијума из области географских наука у српским земљама. Током радне каријере професор др Рајко Гњато био је један од иницијатора и организатора неколико научних скупова на националном и међународном нивоу.

Др Рајко Гњато био је један од иницијатора и оснивача стручних друштава која имају посебан значај за унапређење и развој науке и наставе у Републици Српској као што су Географско друштво Републике Српске (1993), Друштво

просторних планера у Републици Српској те Центар за животну средину и уређење простора Републике Српске. Такође, један је од покретача научних публикација Географског друштва Републике Српске - водећег научног часописа из области геонаука *Гласник/Хералд* у Републици Српској и научно-популарног часописа *Српске земље и свијет*.

Руководеће функције у управљању институцијама

Проф. др Рајко Гњато је од оснивања Природно-математичког факултета Универзитета у Бања Луци укључен у његов рад. Обављао је више важних функција на факултету и на Универзитету, као што су:

- **Продекан за научно-истраживачки рад** Природно-математичког факултета у Бањој Луци (1997-1999);
- **Вршилац дужности декана** Природно-математичког факултета у Бањој Луци (2002);
- **Декан Природно-математичког факултета** у Бањој Луци (4.11.2002 - 1. 10. 2015);
- **Проректор за наставу** Универзитета у Бањој Луци (1998-2006);
- **Предсједник Управног одбора** Универзитета у Бањој Луци (2017 - 2023).
- **Руководилац Студијског програма *Просторно планирање***

Признања

За укупан допринос развоју географске науке и праксе у српским земљама, за афирмацију српске географије и српских географа у свијету, за допринос подизању кадрова из области географије и сродних наука, за развој и афирмацију Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци и сл., проф. др Рајко Гњато је добио више престижних одликовања, повеља и других признања:

1. **Медаља „Јован Цвијић“**, коју је додијелило Српско географско друштво "у знак посебног признања и захвалности за особите резултате постигнуте на унапређењу географске науке и наставе" (Београд, 2010);
2. **Повеља Географског друштва Републике Српске** "за посебан допринос у раду Географског друштва Републике Српске и унапређењу географске мисли и праксе" (Бања Лука, 2013);
3. **Повеља Асоцијације руских друштвених географа (АРГО)** „за дугогодишњи успјешан рад и изузетан успјех у наставној и научно-истраживачкој дјелатности", (2015);
4. **Плакета Универзитета у Бањој Луци** „за дугогодишњи успјешан рад на Универзитету и запажене успјехе у наставном и научно-истраживачком раду“ (2015);
5. **Плакета Града Бања Лука**, поводом 22. априла – Дана града Бање Луке, за „изузетан допринос у области образовања“ (2021).
6. **Плакета Почасног члана Географског друштва Узбекистана**, (2019);
7. **Плакета Почасног члана Асоцијације руских друштвених географа (АРГО)**, (2014).

II. БИБЛИОГРАФИЈА РАДОВА ДР РАЈКА ГЊАТА

КЊИГЕ (НАУЧНЕ МОНОГРАФИЈЕ И УЏБЕНИЦИ)

1. **Гњато, Р. (1991). Источна Херцеговина, регионално географски проблеми развоја.** Посебна издања, Географско друштво БиХ, књ. 8, Сарајево, стр. 1-160.
2. **Гњато, Р. & Маријанац, З. (1996). Бања Врућица.** Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, Посебна издања, књ. 3., стр. 1-109
3. **Гњато, Р. & Мирјанић, Д. (2005). Физика атмосфере.** Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, Посебна издања, књ. 12., стр. 1-101
4. **Гњато, Р., Трбић, Г., Лојовић, М., Маринковић, Д. & Гњато, О. (2005). Туристички потенцијали Републике Српске.** Монографија. Источно Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства, стр. 1-304
5. **Гњато, Р., Поповић, Г., Гњато, О. & Лолић, С. (2015). Одрживо управљање шумама, шумским екосистемима и заштићеним подручјима Републике Српске.** Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, стр. 1-120
6. **Поповић, Г., Гњато, Р., Трбић, Г. & Поповић, С. (2015). Одрживи развој шума и шумских екосистема.** Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, 1-178
7. **Гњато, Р. & Стаменковић, С. (2002). Увод у географију.** Универзитетски уџбеник. Београд: Географски факултет Универзитета у Београду.
8. **Марић, Ђ, Грчић, М, Гњато, Р. (2000). Географија за шести разред основне школе.** Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске.
9. **Гњато, Р., Грчић, М., Марић, Ђ. & Ракита, Р. (2002). Географија за трећи разред гимназије.** Источно Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске.
10. **Гњато, Р., Грчић, М., Тошић, Д. & Црногорац, Ч. (2002). Географија за први разред средњих стручних школа.** Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске.
11. **Гњато Р. & Марић, Ђ. (2002). Географија за осми разред основне школе,** Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске.
12. **Гњато, Р. & Грчић, М. (2016). Географија за 3. разред гимназије.** Источно Ново Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства.

РАДОВИ ОБЈАВЉЕНИ У МЕЂУНАРОДНИМ ЧАСОПИСИМА

1. Зубић, Н. & Ђато, Р. (1987). Планске регије и проблеми комплексног регионалног развоја. Дела, 4, 66–71.
2. Ђато, Р. (1994). Република Српска у свјетлу савремених промјена на југословенском географском простору. Глобус, 18–19, 37–41.
3. Ђато, Р. (1996). О неким проблемима регионалне географије. Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“, САНУ, 46, 13–18.
4. Грчић, М. & Ђато, Р. (2004). О националном раду Михајла Пупина. Гласник Српског географског друштва, LXXXIV, 2, 71–82.
5. Ivanc, A., Dekić, R., Lolić, S., Janjić, N., Erić, Ž., Trbić, G., Gnjato, R. & Ćetković, D. (2011). **Drinking water quality in rural regions of different hydrographic areas.** Agrár-és Vidékfejlesztési Szemle 2011, vol 6. (1) supplement „Traditions, Innovation, Sustainability“, Hódmezővásárhely, 208–214.
6. Dekić, R., Lolić, S., Gnjato, R., Trbić, G., Gnjato, O. & Ivanc, A. (2011). **Indicators of the environmental state of the Bilećko jezero lake.** Archives of Biological Sciences, 63, 3, 775–783.
7. Dekić, R., Ivanc, A., Erić, Ž., Gnjato, R., Trbić, G., Lolić, S., Manojlović, M. & Janjić, N. (2014). **Hematological characteristics of *Delminichthys ghetaldii* (Steindachner 1882) inhabiting the karst region of eastern Herzegovina.** Archives of Biological Sciences, 66, 4, 1423–1430.
8. Гњато, С., Станоевич, М. & Гњато, Р. (2014). **Геополитические проблемы государств, созданных на просторах бывшей СФР Югославии.** Социально-экономическая география. Вестник Ассоциации российских географов обществоведов, 3, 73–79.
9. Ducić, V., Ivanović, R., Mihajlović, J., Gnjato, R., Trbić, G. & Ćurčić, N. B. (2015). **Dendroindication of drought in Rogatica Region (eastern Bosnia).** Archives of Biological Sciences, 67, 1, 201–211.
10. Гњато, Р., Станоевич, М. & Гњато, С. (2015). **Современные геополитические процессы на пространстве Западных Балкан в контексте переопределения классической теории «центр–периферия».** Социально-экономическая география. Вестник Ассоциации российских географов обществоведов, 4, 137–149.

11. Гњато, Р., Гњато, О. & Станоевич, М. (2016). **Географическое пространство – стратегический ресурс и ключевой фактор процессов развития на всех уровнях геопространственной организации.** Социально-экономическая география. Вестник Ассоциации российских географов обществоведов, 5, 202–209.

12. Гњато, Р., Гњато, О., Станоевич, М. & Гњато, С. (2017). **Географическое разнообразие в рамках концепции устойчивого развития и практики пространственного планирования.** Социально-экономическая география. Вестник Ассоциации российских географов обществоведов, 6, 74–82.

13. Трифунович, М. & Гњато, Р. (2018). **Общественная география между идейными, идеологическими и практическими требованиями.** Социально-экономическая география. Вестник Ассоциации российских географов обществоведов, 7, 80–90.

14. Бајић Д. & Гњато Р. et al (2019): **Geographic information systems and precision agriculture: concept, theory and practice.** Geopolitika i ekogeodinamika regiona. Krimski federalni univerzitet V.I. V. Том 5 (15). Издање 3. Симферополь

15. Igor Zekanović, **Rajko Gnjato** (2018). **Disintegration of the former SFR Yugoslavia and changes in the ethno-confessional structure of some cities of Bosnia and Herzegovina.** RUDN Journal of Economics, 2018 Vol. 26 No. 4, 685—696.

16. Gnjato, R., **Pačić, D.** (2020). **Geopolitical problems in the Western Balkans with special overview of Serbia and its autonomous province of Kosovo and Metohia,** Геополитика и екогеодинамика регионов, Vol. 6(16), (pp. 5-12).

17. Гњато Р. (2022) **Региональный аспект изменений в этнической структуре населения Республики Сербской после 1991 года.** Псковский регионологический журнал Том 18. № 2 / 2022, 21- 42 (DOI: 10.37490/S221979310019448-5)

РАДОВИ ОБЈАВЉЕНИ У НАЦИОНАЛНИМ НАУЧНИМ ЧАСОПИСИМА

1. Гњато, Р. (1983). **Географске последице настале акумулацијом мирушке завале.** Географски преглед, 26–27, 257–274.

2. Тошић, Д., Гњато, Р. (1986). **Савремене промјене у структури и кретању становништва у регији Босанскохерцеговачки високи крш.** "Наш крш", 12, 20, стр. 83–90.

3. Гњато, Р. (1990). **О неким проблемима регионалне географије и регионалногеографског развоја с посебним освртом на економско-географску проблематику.** Географски преглед, 33–34, стр. 28–37.

4. Гњато, Р. (1991). **Географске основе и проблеми валоризације ширег подручја Чемерна**. Географски преглед, 35, стр. 55–59.
5. Гњато, Р. (1996). **Геополитички положај Републике Српске**. Гласник-Herald, 1, стр. 27–48.
6. Гњато, Р. (1997). **Нодално-функционална регионализација Републике Српске**. Гласник-Herald, 2, стр. 5–11.
7. Гњато, Р. & Гајић, М. (2000). **Геополитички аспекти и могућности ревитализације геопростора западних српских земаља и потенцијални модел територијалне организације**. Гласник-Herald, 5, стр. 55–69.
8. Гњато, Р. & Медар-Тањга, И. (2010). **Етнолошка грађа у дјелима Јевта Дедијера**. Гласник-Herald, 13, стр. 17–31.
9. Gnjato, R., Živak, N. & Medar-Tanja, I. (2010). **Institutional framework and development aspects of protected areas in Republika Srpska**. Herald, 14, стр. 21–34.
10. Gnjato, R., Popović, G. & Popov, T. (2010). **Sustainable development of the Bardaca lake area with specific analysis of the rural economics**. Herald, 14, стр. 35–58.
11. Gnjato, R., Gajić, M., Vujadinović, S. & Stanojević, M. (2011). **Serbian national geography – theoretical foundations and its potential role in solving modern geopolitical issues in serbian countries**. Herald, 15, стр. 23–52.
12. Gnjato, R., Popović, S., Popović, G. & Trbić, G. (2011). **Sustainable rural development and environment of Republika Srpska**. Herald, 15, стр. 53–79.
13. Иванц, А., Лолић, С., Ерић, Ж., Декић, Р., Јањић, Н., Трбић, Г. & Гњато, Р. (2012). **Физичко-хемијска и биолошка оцена квалитета воде за пиће у руралном подручју Лијевча поља**. СКУП 1. Савремена универзитетска настава, 4, 2, стр. 129–137.
14. Gnjato, R. & Stanojević, M. (2013). **Geopolitical consequences of artificial ethno-genesis in Former SFR Yugoslavia region**. Herald, 16, стр. 1–24.
15. Gnjato, R. (2014). **Theory and practice of the Serbian regional geography**. Herald, 17, стр. 1–37.
16. Gnjato, R., Gajić, M., Gnjato, O. & Stanojević, M. (2015). **Geopolitical reality within the Western Balkans**. Herald, 19, стр. 59–79.
17. Gnjato, R., Popović, S. & Gnjato, O. (2017). **Geography and space**. Herald, 21, стр. 3–15.

18. **Gnjato, R., Dekić, R., Trbić, G., Lolić, S., Gnjato, O., Popov, T. (2018). Gornje Bare and Donje Bare lakes – some elements of sustainability and lake water quality.** Herald, 22. str. 61 – 77

РАДОВИ ОБЈАВЉЕНИ У ЗБОРНИЦИМА СА МЕЂУНАРОДНИХ НАУЧНИХ СКУПОВА

1. Мећава, З., Гњато, Р. & Маријанац, З. (1996). **Потенцијали и перспективе развоја туризма у Републици Српској.** Зборник радова научног скупа са међународним учешћем, Нови Сад, стр. 184–189.

2. Гњато, Р. (1997). **Геополитичке перспективе опстанка Републике Српске.** Зборник радова „Геополитичка стварност Срба“ (575–582). Београд: Институт за геополитичке студије

3. Гњато, Р. (2005). **Развој географије у Републици Српској на Универзитету у Бањој Луци.** Научни симпозијум „Србија и савремени процеси у Европи и свету“ (59–62). Београд–Тара: Географски факултет Универзитета у Београду

4. Гњато, Р. (2005). **Србија и западне српске земље у савременим геополитичким процесима.** Научни симпозијум „Србија и савремени процеси у Европи и свету“ (123–131). Београд–Тара: Географски факултет Универзитета у Београду

5. Гњато, Р. (2007). **Неки аспекти геополитичких проблема држава насталих на геопростору бивше Југославије.** Први конгрес српских географа (137–145). Београд: Српско географско друштво

6. Гњато, Р. & Попов, Т. (2010). **Геополитички и развојни аспекти територијалне организације простора БиХ.** Међународни научни скуп „Територијални аспекти развоја Србије и суседних земаља“ (41–46). Београд: Географски факултет Универзитета у Београду

7. Гњато, Р. & Живак, Н. (2010). **Институцијални оквир просторног планирања у Републици Српској и Босни и Херцеговини.** Зборник радова међународног научно-стручног скупа „Локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља“ (65–79). Београд: Асоцијација просторних планера Србије и Географски факултет Универзитета у Београду

8. Гњато, Р., Живак, Н. & Медар-Тања И. (2010). **Правни и развојни аспекти заштићених подручја у Републици Српској.** Зборник радова међународног научно-стручног скупа „Планска и нормативна заштита простора и животне средине“ (49–56). Београд: Асоцијација просторних планера Србије и Географски факултет Универзитета у Београду

9. Иванц, А., Декић, Р., Лолић, С., Ерић, Ж., Јањић, Н., Гњато, Р., Трбић, Г. & Петковић, Д. (2011). **Квалитет воде изворишта у руралном региону источне Херцеговине**. Први симпозијум о управљању природним ресурсима са међународним учешћем, Зборник радова (303–311). Бор: Мегатренд универзитет и Факултет за менаџмент Зајечар

10. Декић, Р., Иванц, А., Лолић, С., Ерић, Ж., Јањић, Н., Трбић, Г., Гњато, Р., Петковић, Д. (2011). **Квалитет воде за пиће у руралном подручју Лијевча поља**. Први симпозијум са међународним учешћем о управљању природним ресурсима, Зборник радова (313–319). Бор: Мегатренд универзитет и Факултет за менаџмент Зајечар

11. Гњато, Р. (2011): **Геополитички процеси и отворена питања новонасталих држава на географском простору бивше Југославије**. Зборник радова Трећег конгреса српских географа. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, стр. 17–29.

12. Ivanc, A., Dekić, R., Lolić, S., Janjić, N., Erić, Ž., Trbić, G., **Gnjato, R.**, Četković, D. (2011). **Importance of springs for sustainable development of different rural regions**. Proceedings of 9th International Scientific Conference Serbia Facing the Challenges of Globalization and Sustainable Development (429–437). Belgrade: Megatrend University

13. Гњато, Р. (2012). **Настава националне географије на универзитетима у српским земљама**. Зборник радова међународног научног скупа „Проблеми и изазови савремене географске науке и наставе“ (9–14). Београд: Географски факултет Универзитета у Београду

14. Гњато, Р., Станоевич, М. & Папич, Д. (2012). **Искусственне этногенезе на просторах бившеј СФРЈУ и их последице**. Еволуција општествено-географске мисли, Материјали међународне научне конференције (Трећа Ежегодна научна Ассамблеја АРГО), Санкт-Петербург, 29–30 септембра 2012 г. (241–248). Санкт-Петербург–Ростов-на-Дону: Асоцијација Руских географских истраживача (АРГО), Факултет географије и геокологије Санкт-Петербуршког државног универзитета, Санкт-Петербуршко регионално одељење АРГО, Северо-Кавказски НИИ економских и социјалних проблема Јужног федералног универзитета

15. **Gnjato, R.**, Stanojević, M. & Gnjato, S. (2014). **Theoretical-methodological background of scientific and educational Serbian regional geography**. IGU Regional Conference – Changes, Challenges, Responsibility – Book of Abstracts. Krakow: IGU, Jagellonian University

16. Гњато, Р. (2017). **Западни Балкан – изазови и перспективе**. Зборник радова са међународне научне конференције „Геополитички процеси у савременом Евроазијском простору“ (415–431). Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, Асоцијација руских друштвених географа и Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци (415–431)

17. **Gnjato R, Trbić, G, Stanojević, M (2017). Geopolitical aspects of modern disintegration processes in west Balkan area.** Processes of integration and Disintegration in the European and Eurasian Space: The Geographical Context. Poznanj, 2017. (185-197).
18. **Гнято, Р. (2018). Детерминанты современных геополитических отношений между Россией и странами Европейского пространства (на примере Западных Балкан).** Балтийский федеральный университет им. Имануила Канта. Калининград, 2018. (28-38)
19. **Гнято, Р., Милунович, И., Гнято О. (2018) Актуальные проблемы теории и практики пространственного планирования.** Ассоциация российских географов-обществоведов. Материалы международной научной конференции (31-41).
20. **Popov T., Gnjato S., Gnjato R. (2019) Recent Climate Change in Bosnia and Herzegovina.** Материалы международной научной-практической конференции „Географическая наука Узбекистана и России: Общие проблемы, потенциал и перспективы сотрудничества“ Ташкент
21. **Гнято, Р., Попов, Т., Гнято С., Гнято, О. (2019). Туристическая валоризация рамсарских угодий на Западных Балканах.** АРГО, Казан (292-295).
22. **Gnjato, R, Gajić, M, Gnjato O. (2020): Muslims/Bosniacs - A Factor Of Turkish (Neo-Ottoman) Influence in the Western Balkans Region.** I. International Symposium on Post-Soviet Era Turkey-Russia Relations Proceedings Book. Institute of Turkish World Studies, Ege University, Izmir-Turkey. (217-229)
23. **Гнято Р., Гаич М., Попович С. (2020). Регионализация, региональное развитие и региональные политики – новые подходы к теории и практике.** Международная научная конференция «общественно-географическая структура и динамика современного евразийского пространства: вызовы и возможности для России и её регионов», Ассоциации российских географов-обществоведов (АРГО), Владивосток, 143-154.
24. **Райко Гнято (2021) Культурные ассимиляции, искусственные этногенезы и геноцид сербского народа — средство геополитики или геополитическая цель.** Санкт-Петербург, СПбГУ. 237-250 (ISBN 978-5-9651-1363-7)
25. **Rajko Gnjato (2022) Ukraninian crisis in the context of global politics and the unipolar world and its implications on the western balkans** (рад у штамп)
26. **Rajko Gnjato, Dragan Papić (2022). Prospects of tourism in terms of global geopolitical and pandemic problems.** Приоритетные направления и проблемы развития внутреннего и международного туризма. Материалы VII Международной научно-практической конференции пгт Форос, г. Ялта, Республика Крым 13–14 мая 2022 г. С. 44-47

27. Райко Гњато, Драган Папич (2022). **Россия и западные Балканы в современной геополитической обстановке** (рад у штампи)

28. Райко Гњато (2022). **«Открытые Балканы» — реальный геополитический проект или покупка времени?** Материалы VI международной научно-практической конференции, Том 6. Издательство Балтийского федерального университета им. Иммануила Канта. Калининград

29. Райко Гњато, Ирена Медар-Таньга (2023): **Экуменизм и православие – геополитический аспект.** СПбГУ (рад примљен у штампу)

30. Райко Гњато, Слободан Гњато (2023): **Глобальное изменение климата и туризм на особо охраняемых природных территориях.** Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего образования “Волгоградский государственный социально-педагогический университет”. (рад примљен у штампу)

**ТЕМАТСКИ ЗБОРНИЦИ, ЛЕКСИКОГРАФСКЕ И КАРТОГРАФСКЕ
ПУБЛИКАЦИЈЕ, НАУЧНИ ПРЕВОДИ И КРИТИЧКА ИЗДАЊА ГРАЂЕ,
БИБЛИОГРАФСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ**

1. Гњато, Р., аутор двадесетак библиографских јединица за Српску енциклопедију у издању Матице српске, Српске академије наука и уметности и Завода за издавање уџбеника и наставних средстава Србије.

2. Гњато, Р., аутор 15 библиографских јединица за друго издање Енциклопедије Југославије.

3. Гњато, Р., аутор неколико десетина библиографских јединица у разним енциклопедијама.

РАДОВИ У ЗБОРНИЦИМА СА НАЦИОНАЛНИХ НАУЧНИХ СКУПОВА

1. Гњато, Р. & Тошић, Д. (1984). **Савремене промјене у размјештају и структури становништва источне Херцеговине.** Зборник радова симпозијума „Природни и људски ресурси Југославије“, Приштина, 159–168.

2. Гњато, Р. (1987). **Регионална подјела Босне и Херцеговине у функцији просторне организације привредног развоја.** Дванаести конгрес географа Југославије, Нови Сад, стр. 241–244.

3. Гњато, Р. & Јевтић, З. (1989). **Физичко-географска регионализација источне Херцеговине у функцији просторног планирања.** Тринаести конгрес географа Југославије, Приштина, стр. 469–472.

4. **Гњато, Р. (1995). Република Српска – географске детерминанте интегралног и регионалног развоја.** Зборник радова симпозијума „Ресурси Републике Српске“ (стр. 5–18). Бања Лука: Географско друштво Републике Српске
5. **Gnjato, R. (1998). Republic of Srpska regarding its internal and regional geopolitical processes.** Zbornik radova naučnog skupa „Republika Srpska u dejtonskim granicama“ (стр. 33–41). Banja Luka: Geografsko društvo Republike Srpske
6. **Гњато, Р. & Грчић, М. (2004). Улога Михајла Пупина у рјешавању спорних територија Краљевине СХС на Мировној конференцији у Паризу.** Научни скупови, књ. 3: 150 година од рођења Михајла Пупина (стр. 102–105). Бања Лука: Академија науке и умјетности Републике Српске
7. **Гњато, Р. (2007). Српске земље у савременим регионалним и глобалним процесима.** Зборник радова научног скупа „Србија и Република Српска у регионалним и глобалним процесима“ (стр. 7–11). Београд–Бања Лука: Географски факултет Универзитета у Београду и Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци
8. **Гњато Р. & Гњато, О. (2008). Геодиверзитет Републике Српске у теорији одрживог развоја.** Научни скупови, књ. XIII, Ресурси Републике Српске (стр. 411–421). Бања Лука: Академија наука и умјетности Републике Српске
9. **Гњато, Р. (2011). Геополитички процеси и отворена питања новонасталих држава на географском простору бивше Југославије.** Зборник радова Трећег конгреса српских географа са међународним учешћем (стр. 17–30). Бања Лука: Географско друштво Републике Српске и Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци
10. **Гњато, Р. & Станојевић, М. (2013). Српско национално биће у српском етничком простору – проблеми и изазови.** Зборник Обиљежавања 20. годишњице Географског друштва Републике Српске 1993–2013 (стр. 25–35). Бања Лука: Географско друштво Републике Српске
11. **Гњато, Р. & Живак, Н. (2015). Статус и стање просторног планирања у Републици Српској.** Зборник радова са научног симпозијума „Просторно планирање и животна средина Републике Српске“ (стр. 39–54). Бања Лука: Академија наука и умјетности Републике Српске.

ДОКТОРСКА ТЕЗА

1. **Гњато, Р. (1988). „Источна Херцеговина – проблеми комплексног регионалног развоја“.** Докторска дисертација, Природно-математички факултет, Универзитет у Сарајеву.

УЧЕШЋЕ У ИЗРАДИ И РУКОВОЂЕЊУ ПРОЈЕКТИМА

1. **Гњато, Р. (1988). Становништво кварталне дјелатности. „Физичкогеографске и друштвеногеографске карактеристике простора од Неретве до Зрмање“, Економски институт, Мостар, истраживач на пројекту.**
2. **Гњато, Р. (1995). Територијални размјештај становништва Републике Српске. Документациона основа за израду Просторног плана Републике Српске, Бања Лука, истраживач на пројекту.**
3. **Гњато, Р. (1999). Регионализација Републике Српске. Зборник радова Урбанистичког завода РС, Бања Лука, 32–35. истраживач на пројекту.**
4. **Геополитичка улога Републике Српске унутар БиХ у југоисточној Европи. Универзитет у Бањој Луци, Центар за геостратешка истраживања, Бања Лука, 2000, истраживач на пројекту.**
5. **Потребе и могућности повезивања Републике Српске са мрежом европских транспортних коридора. Урбанистички завод РС, 2001, сарадник на пројекту**
6. **Гњато, Р. & Грчић, М. (2001). Геополитички аспекти развоја југоисточне Европе. Зборник радова Урбанистичког завода РС, Бања Лука, 24–30, истраживач на пројекту.**
7. **Средњорочни одрживи развој Билећког језера. ПМФ Бања Лука, Влада РС, Министарство науке и технологије, 2004/2006, координатор пројекта**
8. **Сутурлија – спортско-рекреативни туристички центар. Центар за животну средину и уређење простора, Бањалука, USAID и SIDA, 2005/2006, истраживач на пројекту**
9. **Студија одрживости хидроакумулације Дренова. ПМФ Бања Лука, Скупштина општине Прњавор, 2006, координатор и истраживач на пројекту.**
10. **Стратегија одрживог развоја Грбља. ПМФ Бања Лука, Одсјек за просторно планирање, 2006, координатор и истраживач на пројекту.**
11. **Нодално-функционалне регије Републике Српске. ПМФ Бања Лука, Влада РС, Министарство науке и технологије, 2006, координатор пројекта**
12. **Интегрално планирање и управљање одрживим развојем Билећког језера, ПМФ Бања Лука, 2009, координатор и истраживач на пројекту.**

13. Бардача - интегрално планирање и управљање одрживим развојем. ПМФ Бања Лука, 2010. координатор и истраживач на пројекту.
14. Стратегија развоја туризма Републике Српске 2010–2020. године. Универзитет у Бањој Луци, 2010, координатор и истраживач на пројекту.
15. Индикатори стања животне средине у сливном подручју Билећког језера. ПМФ Бања Лука, 2011, координатор и истраживач на пројекту.
16. Заштита природе и шумских екосистема према стандардима Европске уније. ПМФ Бања Лука, 2011, координатор и истраживач на пројекту.
17. Утицај заштите шумских екосистема на компаративну предност шумарства Републике Српске. ПМФ Бања Лука, 2012, координатор и истраживач на пројекту.
18. Креирање ГИС базе података и мапирање загађивача у току ријеке Врбас. Центар за климатска истраживања Бања Лука, 2013, истраживач на пројекту.
19. Стање животне средине у Републици Српској, Центар за животну средину и уређење простора Бања Лука, 2014, координатор пројекта и истраживач на пројекту.
20. Екофизиолошка истраживања ендемичних врста риба Источне Херцеговине. ПМФ Бања Лука, 2015, истраживач на пројекту.
21. Стање екосистема и мјере заштите природних језера на Зеленгори, ПМФ Бања Лука, 2016, координатор пројекта и истраживач на пројекту.
22. Испитивање квалитета воде водотока у Републици Српској у 2017. години, ПМФ Бања Лука, 2017, истраживач на пројекту.

УВОДНА ПРЕДАВАЊА ПО ПОЗИВУ НА ДОМАЋИМ И МЕЂУНАРОДНИМ НАУЧНИМ СКУПОВИМА

1. Актуалне проблеме теорије и праксе просторног планирања. Пленарно заседание Међународне научне конференције „Савремене тенденције просторног развоја и приоритети општеинске географије“, Алтайски државни универзитет, Географски факултет, Барнаул, 2018.
2. Географско пространство - стратешки ресурс и кључни фактор развоја на свим нивоима просторне организације, Пленарно заседание Међународне научне конференције „Фактори и стратегије регионалног развоја у промијенљивом геополитичком и геоекономском контексту“, Факултет географије и геоекологије чеченског државног универзитета, г. Грозни, 2016.

3. **Современные геополитические процессы в контексте теории „центрпериферия“ (на примере Западных Балкан)**, Пленарное заседание Международной научной конференции „Полимасштабные системы „центр-периферия“ в контексте глобализации и регионализации: теория и практика общественногеографических исследований“. Крымский федеральный университет имени В. И. Вернадского, Таврическая академия, Географический факультет, Симферополь, 2015.

4. **Српско национално биће у српском етничком простору – проблеми и изазови**. Пленарна секција, Научни скуп „Српски етно-национални простор – геопросторне детерминанте, геополитички, историјски, етнодемогеографски, културолошки, економски, социјално-географски, насеобински и регионално-географски процеси и проблеми развоја, вредновање и заштита природне средине и природних потенцијала“, у организацији Географског друштва Републике Српске, Бања Лука, 2013.

5. **Геополитички процеси и отворена питања новонасталих држава на географском простору бивше Југославије**. Пленарна секција, Трећи конгрес српских географа са међународним учешћем, Географско друштво РС и Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, Бања Лука, 2011.

6. **Геополитички и развојни аспекти територијалне организације простора БиХ**. Пленарна секција, Међународни научни скуп „Територијални аспекти развоја Србије и суседних земаља“. Организатор: Географски факултет Универзитета у Београду, Дивчибаре, 2009.

7. **Српске земље у савременим регионалним и глобалним процесима**. Пленарна секција, Научни скуп „Србија и Република Српска у регионалним и глобалним процесима“. Организатор: Географски факултет Универзитета у Београду и Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, Требиње, 2007.

8. **Република Српска – савремени геополитички проблеми**. Свесловенски комитет, Минск, 2013.

9. **Детерминанте развоја и опстанка Републике Српске**. Српско географско друштво, Београд, 1996.

ЧЛАНСТВО У ОДБОРИМА НАУЧНИХ СКУПОВА

Вриједан допринос др Рајка Гњата афирмацији српске географије, српских географа и Републике Српске у цјелини има његово ангажовање у организацији домаћих и међународних научних скупова (конференција). Покренуо је, профилисао и извео више научних скупова са међународним учешћем у организацији Географског друштва РС, ПМФ-а у Бањалуци, Високе школе за туризам и хотелијерство у Требињу и других, на којима је успио да окупи велики број учесника из Републике Српске и иностранства.

1. **Член Научног комитета Международной научной конференции „Современные тенденции пространственного развития и приоритеты**

общественной географии“, IX научной Ассамблеи Ассоциации российских географов-обществоведов (АРГО), Ассоциация российских географов-обществоведов и Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего образования „Алтайский государственный университет“ Географический факультет, г. Барнаул, 12–19 сентября 2018 года.

2. Член оргкомитета Международная ландшафтно-экологическая конференция, Третьи ландшафтные чтения Посвященные 100-летию рождения Г. Е. Гришанкова „Ландшафтная география в XXI веке“, Международная ассоциация ландшафтной экологии, Российское отделение международной ассоциации ландшафтной экологии, ФГАОУ ВО „Крымский федеральный университет имени В.И. Вернадского“, Таврическая академия, Кафедра физической географии, океанологии и ландшафтоведения; Крымский международный ландшафтный центр ФГАОУ ВО „КФУ им. В. И. Вернадского“; Крымское отделение русского географического общества; Крымское отделение общества почвоведов им. В.В. Докучаева; ФГБУН „Карадагская научная станция им. Т.И. Вяземского – природный заповедник РАН“, Симферополь, 11–14 сентября 2018.

3. Председник организационог комитета и члан Научног комитета међународне научне конференције „Геополитички процеси у савременом Евроазијском простору“. Организатор: Географско друштво Републике Српске, Асоцијација руских друштвених географа и Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, Бања Лука, 2017. У институционалном смислу, скуп су организовали Географско друштво Републике Српске и Асоцијација руских друштвених географа (АРГО). Суорганизатор поменутог скупа био је Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци.

4. Председник Организационог, Научног и Уређивачког одбора Трећег конгреса српских географа са међународним учешћем, одржаног у Бањој Луци 2011. године (преко 150 учесника из земље и иностранства).

5. Члан научног и организационог одбора „Научне конференције поводом 20 година Природно-математичког факултета из области природних и математичких наука“. Организатор: Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, Бања Лука, 2016.

6. Члан научног одбора Четвртог српског конгреса географа са међународним учешћем „Достигнућа, актуелности и изазови географске науке и праксе“ поводом 150 година рођења Јована Цвијића. Организатор Географски факултет, Београд и Српско географско друштво, Копаоник, 2015.

7. Председник научног одбора симпозијума „Просторно планирање и животна средина Републике Српске“. Организатор Академије наука и умјетности Републике Српске, Бања Лука, 2014.

8. Члан организационог одбора симпозијума „Просторно планирање и животна средина Републике Српске“. Организатор Академија наука и умјетности Републике Српске, Бања Лука, 2014.

9. Члан научног, уређивачког и организационог одбора научног скупа „Српски етно-национални простор – геопросторне детерминанте, геополитички, историјски, етнодемогеографски, културолошки, економски, социјално-географски, насеобински и регионално-географски процеси и проблеми развоја, вредновање и заштита природне средине и природних потенцијала“, Организатор Географско друштво Републике Српске, Бања Лука, 2013.

10. Члан организационог, научног и уређивачког одбора III конгреса српских географа са међународним учешћем „Глобализација и географски процеси у Југоисточној Европи; Теорија и методологија географске науке“, Бањалука, 2011.

11. Члан научног одбора међународног научног скупа „Територијални аспекти развоја Србије и суседних земаља“. Организатор: Географски факултет Универзитета у Београду, Дивчибаре, 2009.

12. Члан организационог одбора научног скупа „Ресурси Републике Српске“ у организацији Академије наука и умјетности Републике Српске, Бања Лука, 2007.

14. Члан научног одбора научног скупа „Србија и Република Српска у регионалним и глобалним процесима“. Организатор: Географски факултет Универзитета у Београду и Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, Требиње, 2007. године

15. Члан научног одбора симпозијума са међународним учешћем „Србија и савремени процеси у Европи и свијету“, одржаног на Тари 2005. Организатор: Географски факултет Универзитета у Београду.

16. Члан организационог одбора научног скупа „150 година од рођења Михајла Пупина“. Организатор: Академија наука и умјетности Републике Српске, Бања Лука, 2004.

17. Члан уређивачког одбора научног симпозијума „Република Српска у дејтонским границама“. Организатори: Географско друштво Републике Српске и ПМФ у Бањој Луци, Лакташи, 1998.

18. Члан уређивачког одбора научног симпозијума „Ресурси Републике Српске“. Организатор: Географско друштво Републике Српске и Урбанистички завод Републике Српске, 1995.

17. Представник Босне и Херцеговине на Intergovernmental Panel on Climate Change, Tenth Session of Working Group II and 38th Session of the Intergovernmental Panel on Climate Change, Yokohama, 2014.

18. Представник Босне и Херцеговине на **United Nations Framework Convention on Climate Change, Conference of the Parties, Sixteenth session, Cancun, 2010.**

ЧЛАНСТВО У ОДБОРИМА ДРУШТАВА

1. Географско друштво Републике Српске, **Председник** 1995–1999., 2015 – 2023.
2. Географско друштво Републике Српске, **Члан извршног одбора**, 1993–1995. и 2006–2015.
3. Асоцијација руских друштвених географа /АРГО/, **почасни члан** од 2014.
4. **Почасни инострани члан** Географског друштва Узбекистана, 2019.
5. Центар за животну средину и уређење простора, **Председник**, од 2002. до 2022.
6. Друштво просторних планера у Републици Српској, **Председник** од 2009. - 2018.

ЧЛАНСТВО У УРЕЂИВАЧКИМ ОДБОРИМА ЧАСОПИСА, УРЕЂИВАЊЕ МОНОГРАФИЈА, РЕЦЕНЗИРАЊЕ НАУЧНИХ РАДОВА, МОНОГРАФИЈА И ПРОЈЕКТА

Чланство у уређивачким одборима часописа

Проф. др Рајко Гњато је био уредник или члан уређивачког одбора више домаћих и страних часописа:

1. Уредник часописа Гласник–Herald (у периоду 2009–2017. године), Издавач: Географско друштво Републике Српске, ISSN: 2232-8610 eISSN: 2232-8629
2. Члан уређивачког одбора часописа Гласник–Herald, Издавач: Географско друштво Републике Српске, ISSN: 2232-8610 eISSN: 2232-8629
3. Члан уређивачког одбора часописа Гласник Српског географског друштва (Bulletin of the Serbian Geographical Society), Издавач: Српско географско друштво, ISSN: 0350-3593 eISSN: 2406-078X
4. Члан уређивачког одбора часописа Зборник радова – Географски факултет Универзитета у Београду (Collection of Papers – Faculty of Geography at the University of Belgrade), Издавач: Географски факултет Универзитета у Београду, ISSN: 1450-7552 eISSN: 2334-9441
5. Члан уређивачког одбора часописа Serbian Journal of Geosciences, Издавач: Природно-математички факултет Универзитета у Нишу

6. Члан уређивачког одбора часописа Демографија (Demography) (у периоду 2004–2016. године, вол. I–XIII), Издавач: Универзитет у Београду, Географски факултет, Институт за демографију, ISSN: 1820-4244

7. Члан уређивачког одбора часописа: «Централноазијатски журнал географских истраживања»,

8. Члан Стручне редакције Српске енциклопедије, Том I. Књ. 1 / А-Беобанка (2010), Том I. Књ. 2 / Београд-Буштрање (2011), Том II / В-Вшетечка (2013), Том III. Књ. 1. / Г-Демографски преглед (2018), Том III. Књ. 2 (2022). Издаје Матица Српска, Српска академија наука и уметности, Завод за уџбенике. Нови Сад - Београд.

Уређивање зборника радова са научних скупова

1. Дружинин, А. Г. & Ђато, Р. (уред.) (2017). Зборник радова међународне научне конференције „Геополитички процеси у савременом Евроазијском простору“. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, Асоцијација руских друштвених географа и Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, ISBN: 978-99976-711-0-3

2. Ђато, Р. (уред.) (2013). Зборник Обилежавања 20. годишњице Географског друштва Републике Српске 1993–2013. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, ISBN: 978-99955-719-9-3

3. Ђато, Р. (уред.) (2011). Зборник радова „Трећи конгрес српских географа са међународним учешћем“. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, Српско географско друштво, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци и Географски факултет Универзитета у Београду, ISBN: 978-99955-719-1-7

4. Ђато, Р. (уредник) (1998). Зборник радова научног симпозијума „Република Српска у дејтонским границама“. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске

5. Ђато, Р. (уредник) (1995). Зборник радова симпозијума „Ресурси Републике Српске“. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске и Урбанистички завод Републике Српске, ISBN: 86-82677-01-6

Уређивање монографија

1. Здравко Маријанац (2016). Башчица. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске. ISBN: 978-99976-631-5-3

2. Даворин Бајић (2016). Аутоматизација израчуна показатеља просторно-структурних карактеристика привреде примјеном ГИС програмирања. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске. ISBN: 978-99976-631-6-0

3. Драго Тодић (2000). Новоградска општина, географске карактеристике. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске.

4. Милош Бјеловитић (1999). Старе Плавнице, географска студија села поред Беловара. Географско друштво Републике Српске. Бања Лука. ISBN: 86-7340-003-1

Уређивање универзитетских уџбеника

1. Рајчевић В., Црногорац Ч. (2017). Хидрологија II – потамологија. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, ПМФ. ISBN: 978-99976-631-8-4

2. Рајчевић В., Црногорац Ч. (2017). Практикум из Хидрологије; II дио – лимнологија и океанонологија. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, Природно-математички факултет. ISBN: 86-7352-092-4

3. Црногорац Ч. (2006). Географске основе заштите животне средине. Друго измијењено издање. Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци

4. Тошић Р., Црногорац Ч. (2005). Практикум из хидрологије (I дио – Потамологија). Географско друштво Републике Српске, Бања Лука. ISBN: 99938-611-4-6

Рецензент у научним часописима

1. *Journal of the Geographical Institute "Jovan Cvijić" SANU*, Издавач: Географски институт „Јован Цвијић” САНУ

2. *Гласник–Herald*, Издавач: Географско друштво Републике Српске

3. *Acta economica*, Издавач: Ekonomski fakultet, Univerzitet u Banjoj Luci.

4. *Зборник радова*. Географски институт „Јован Цвијић”, Српска академија наука и умјетности. Београд

Рецензирање монографија

1. Миленко Живковић (2016). Функционално подручје Градишке – социјалногеографска трансформација. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске. ISBN: 978-99976-631-9-1

2. Мира Мандић (2013). Карактеристике урбаног развоја Бањалуке – савремена просторно-функционална трансформација града. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске. ISBN: 978-99955-719-7-9

3. Игор Зекановић (2011). Етнодемографске основе политичко-географског положаја Републике Српске. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске. ISBN: 978-99955-608-7-4

4. Горан Трбић (2010). Екоклиматска рејонизација перипанонског обода Републике Српске. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске. ISBN: 978-99955-608-9-8
5. Здравко Маријанац (2008). Изабрани радови. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске. ISBN: 978-99955-608-1-2
6. Тања Мишлички (2008). Украјинска насеља у јужном Поткозарју. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске. ISBN: 978-99955-608-2-9
7. Драго Тодић (2006). Културни пејзаж Новоградске општине. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске. ISBN: 99938-611-7-0
8. Александра Петрашевић (2006). Улога центрографског метода у компаративној анализи геопростора Републике Српске. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске. ISBN: 978-99938-611-9-5
9. Милош Бјеловитић (2006). Руска федерација: регионална географија. Источно Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства. ISBN: 99938-0-903-9
10. Горан Трбић (2004). Лијевче поље – климатске одлике. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске. ISBN: 99938-611-1-1
11. Миленко Живковић (2001). Западна Славонија – Окучанско пакрачки крај – регионалногеографски приступ. Географско друштво Републике Српске. Бања Лука.
12. Ђуро Марић & Здравко Маријанац (1996). Бања Лакташи, географско-балнеолошка-туристичка монографија. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске. ISBN: 86-82677-03-2
13. Мирко Грчић (2014): Географија култура и цивилизација. Универзитет у Београду, Географски факултет. ISBN 978-86-6283-012-8
14. Мирко Грчић, Љиљана Грчић (2019). Србија и Балкан на старим географским картама, Географски факултет, стр. 1-720.
15. Тања Мишлички (2021): Поткозарје – регионално-географски проблеми развоја. ГД РС. Бања Лука, стр . 1-219, ISBN 978-99976-937-1-6
16. Неда Живак (2021): "Систем просторног планирања у Републици Српској", монографија, Бања Лука: Географско друштво Републике Српске и Друштво просторних планера у Републици Српској, књига 51, 2021, стр. 1-211. ISBN 978-99976-937-2-3, COBISS.RS-ID 131100417
17. Vesna Rajčević, Tanja Mišlicki Tomić (2023): Pejsažni predjeli sliva Vrbanje. Geografsko društvo Republike Srpske, Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

18. Ирена Медар-Тања (2023): Очување идентитета Срба у Словенији. Географско друштво Републике Српске, Универзитет у Бањој Луци.

Рецензирање универзитетских уџбеника

1. Драго Тодић & Миленко Живковић (2012). Регионална географија Аустралија, Океанија и Антарктик. Бања Лука: Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци. ISBN: 978-99955-21-24-0
2. Драгутин Тошић (2012). Принципи регионализације. Београд: Географски факултет Универзитета у Београду. ISBN: 978-86-6283-003-6
3. Снежана Вујадиновић & Дејан Шабић (2011). Регионална географија Јужне Америке. Београд: Српско географско друштво. ISBN: 978-86-82751-32-8
4. Мирко Грчић (2010). Географија религија. Београд: Географски факултет Универзитета у Београду. ISBN: 978-86-82657-88-0
5. Драго Тодић (2009). Сјеверна Америка – Регионална географија. Бања Лука: Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци. ISBN: 978-99955-21-12-7

Рецензирање уџбеника за гимназије

1. Чедомир Црногорац & Милован Пецел (2000). Географија за I разред гимназије. Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства РС. ISBN: 86-01-05075-1

МЕНТОРСТВО НА ТРЕЋЕМ ЦИКЛУСУ СТУДИЈА

- Тешо Ристић: Климатске основе биљне производње Усорско-украинског краја, 2003. године (**коментор**)
- Драго Тодић: Нови Град – центар развоја и фактор трансформације културног пејзажа. Одбрањен: 16.01.2004. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци (**ментор**)
- Мира Живковић-Мандић: Бања Лука – савремена просторна и функционална трансформација града, Одбрањен: 20.04.2007. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци (**ментор**)
- Ирена Медар-Тања: Етнодемографски развој Срба у Словенији након Другог свјетског рата. Одбрањен 18.05.2010. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци (**ментор**)
- Тања Мишлицки-Томић: Поткозарје, регионално-географски проблеми развоја. Одбрањен 26.02.2014. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци (**ментор**).

Члан комисије за одбрану докторске дисертације

1. Чедомир Црногорац: Хидролошко-геоморфолошке карактеристике слива Велике Усоре, 16. 6. 1999. године
2. Тешо Ристић: Климатске основе биљне производње Усорско-укринског краја, 07. 3. 2003. године
3. Милимир Лојовић: Антропогени потенцијали развоја туризма источне Херцеговине. Географски факултет Београд, 26. 10. 2006.
4. Игор Зекановић: Етнодемографске основе политичко-географског положаја Републике Српске, Одбрањен: 23.10.2008. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци
5. Миленко Живковић: Физиономско-функционална трансформација простора у гравитационој сфери Градишке. Одбрањен: 04.12.2008. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци
6. Мира Живковић Мандић: Бања Лука – савремена просторна и функционална трансформација града, 24. 4. 2007. године
7. Александра Петрашевић: Картографске форме геопросторних компонената Републике Српске. Одбрањен: 14.07.2009. године, Географски факултет Универзитета у Београду
8. Роберт Гашић: Српски и албански ентитет као реална опција разрешења косовског питања. Одбрањен 28.12.2009. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци
9. Душица Пешевић: Геопросторна диференцијација животне средине Бањалучке регије у функцији планирања одрживог развоја. Одбрањен: 2010. године, Географски факултет Универзитета у Београду
10. Милица Пецел: Биоклиматска анализа бањских мјеста у Републици Српској у функцији развоја туризма. Одбрањен: 23.12.2011. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци
11. Драгица Гатарић: Антропогеографске појаве и процеси развоја насеља Змијања. Одбрањен: 2012. године, Географски факултет Универзитета у Београду
12. Јосип Билић: Геоморфологија Рилића и Вргорачке Загоре. Одбрањен: 03.07.2013. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци
13. Дајана Вукојевић: Улога туризма у функционалној трансформацији регионалних центара Републике Српске. Одбрањен: 2013. године, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву

14. Алексеј Милошевић: Офиолитски меланж сјеверне Козаре и сјајни шкриљци Просаре (геологија и минерагенија). Одбрањен: 30.10.2013. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци

15. Видомир Обрадовић: Природне и антропогене вриједности у функцији развоја туризма на примјеру регије Бирач. Одбрањен: 2013. године, Географски факултет Универзитета у Београду

16. Неда Живак: Регионализација као детерминанта просторног развоја Републике Српске. Одбрањен: 2015. године, Географски факултет Универзитета у Београду

Менторство на другом циклусу студија

1. Мира Живковић-Мандић: Нодално-функционални односи на простору општине. Одбрањен: 2000. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци

2. Горан Трбић: Лијевче поље: климатске одлике. Одбрањен: 2003. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци

3. Вања Кос: Плански аспекти развоја туризма општине Вишеград. Одбрањен 04.03.2015. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци

4. Марко Иванишевић: Просторно-плански аспекти руралног развоја насеља Бочац. Одбрањен 08.09.2017. г., Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци

Члан комисије за одбрану рада на другом циклусу студија

1. Милимир Лојовић: Антропогени фактори развоја туризма на подручју општине Требиње. ПМФ Универзитета у Бањој Луци, 27. 9. 2003.

2. Срђа Поповић: Будва – туристичко-географске функције. ПМФ Универзитета у Бањој Луци, 12. 6. 2004. године

3. Дарко Брајушковић: Национални парк Биоградска гора – туристичко-географска проучавања, 20. 6. 2006. године

4. Лариса Лакић: Дневне миграције ученика на простору општине Градишка, 2010. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци

5. Драгана Поповић: Развој Бањалуке од 1975. до 2015. године, 2010. године, Географски факултет Универзитета у Београду

6. Дамир Кљајић: Мрежа насеља општине Дервента, 2010. године, Географски факултет Универзитета у Београду

7. Рајко Голић: Природни потенцијали у функцији регионалног развоја Малозворничког краја, 2010. године, Географски факултет Универзитета у Београду

8. Неда Живак: Систем планирања у Републици Српској, 2010. године, Географски факултет Универзитета у Београду
9. Данијела Лолић: Просторно-функционална организација општине Челинац, 2010. године, Географски факултет Универзитета у Београду
10. Рајко Врањеш: Просторно-функционална организација општине Приједор, 2010. године, Географски факултет Универзитета у Београду
11. Јусуф Омеровић: Туристичко-географска анализа Тузле, 2011. године, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву
12. Мирослав Милосављевић: Упоредна анализа туристичких потенцијала Нишке и Сијаринске бање, 2011. , Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву
13. Радослав Бошковић: Могућности за развој туризма општине Гацко, 2012. године, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву
14. Душан Радовановић: Камбоџа – политичкодемографска и етнодемографска анализа, 2012. године, Географски факултет Универзитета у Београду
15. Сузана Муждека: Политичко-географске детерминанте геопростора Горњо-санско пливског региона у функцији развоја пограничног простора Републике Српске, 2015. године, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци.
16. Дејан Супић: Производња кукуруза у агроеколошким условима Српске у периоду 2003–2007. година. Специјалистички рад одбрањен: 2010. године, ПМФ Универзитета у Бањој Луци. Ментор проф. др Рајко Гњато.

Гостујући наставник

1. Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, 2012/2013. године.
2. Висока школа за туризам и хотелијерство, Требиње, од 2009. године

ВАЖНИЈЕ ФУНКЦИЈЕ У ПРОФЕСИОНАЛНОЈ КАРИЈЕРИ

1. Проректор за наставу Универзитета у Бањој Луци од 1998. до 2006. године
2. Продекан за научноистраживачки рад на Природно-математичком факултету Универзитета у Бањој Луци од 1997. до 1999. године
3. В. д. декана Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци од 2002. до 2003. године
4. Декан Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци, 2003. - 2015.
5. Предсједник управног одбора Универзитета у Бањој Луци од 2017. године.

ВАЖНИЈА ПРИЗНАЊА

1. *Медаља „Јован Цвијић“*, у „знак посебног признања и захвалности за особите резултате постигнуте на унапређењу географске науке и наставе“. Признање додијелило Српско географско друштво Београд 2010. године
2. *Повеља* „за дугогодишњи успјешни рад и изузетни успјех у наставној и научно-истраживачкој дјелатности, Признање додијелило Удружење руских друштвених географа (АРГО), 2015. године.
3. *Почасни члан Удружења руских друштвених географа (АРГО)*, 2014. (Почетни член Ассоциацији руских географов-обществоведов (АРГО), 2014. г.)
4. *Повеља* "за посебан допринос у раду Географског друштва Републике Српске и унапређењу географске мисли и праксе". Признање додијелило Географско друштво Републике Српске 2013. године
5. *Плакета Универзитета у Бањој Луци* „за дугогодишњи успјешан рад на Универзитету и запажене успјехе у наставном и научноистраживачком раду“. Признање додијелио Универзитет у Бањој Луци 27.10.2015. године
6. *Плакета Почасног члана Географског друштва Узбекистана*, (2019);
7. *Плакета Града Бања Лука* "за изузетан допринос у области образовања", 2021.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Проф. др Рајко Ђато остварио је научну сарадњу са низом научних институција са простора бивше Југославије и европских земаља. У вези с тим, дао је допринос успостави и унапређењу сарадње Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци са државним универзитетима у Београду, Новом Саду, Нишу, Крагујевцу, Љубљани, Загребу, Скопљу, те са универзитетима у Барију, Москви, Санкт Петербургу, Калињинграду, Ростову, Перму, Барнаулу, Владивостоку, Минску, Познању, Кракову, Ташкенту, Измиру.

ЧЛАНСТВО У НАУЧНИМ И СТРУЧНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

- Географско друштво Републике Српске,
- Српско географско друштво. Република Србија,
- Асоцијација руских друштвених географа /АРГО/. Руска Федерација,
- Географско друштво Узбекистана. Узбекистан,
- Центар за животну средину и уређење простора, Република Српска,
- Друштво просторних планера у Републици Српској. Република Српска.

III. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПОСЕБНИХ ЗАСЛУГА

ДОПРИНОС ГЕОГРАФСКОЈ И СРОДНИМ НАУКАМА

Позната је изрека да велика времена стварају велике људе. Др Рајко Гњато је ступио на научну сцену у периоду стварања Републике Српске, и у вријеме стварања научних институција и географског научног кадра у Републици Српској. Географска наука у Републици Српској, када је још утирала себи пут, нашла се на раскршћу између класичне концепције географије која је достигла свој апогеј у виду општеобразовне науке чију "куну" је представљала дескриптивна регионална географија, и продора нових праваца научне географске синтезе који су се развијали као резултат нових методолошких изазова који могу да одговоре потребама друштвене праксе и геополитичке стварности.

Осим теоријских и методолошких вриједности његови научни радови готово увијек су у вези са друштвеном праксом, било да је ријеч о просторно-физичкој, просторно-функционалној, политичкогеографској или регионалној организацији и диференцијацији националног или регионалног геопростора. Осим тога, један дио опуса др Рајка Гњата чине радови који имају наглашене идејне и друштвене вриједности, као одговор на изазове фрагментације српских земаља, вјештачких етногенеза на тлу српског етничког простора, етничких чишћења српског народа са његових вјековних огњишта, разних фалсификација, неистина и неправди које се чине српском народу.

Научне монографије

Др Рајко Гњато је објавио самостално или у коауторству 6 научних књига и 6 уџбеника, значајних за научну област и струку:

1. **Гњато, Р. (1991). Источна Херцеговина, регионално географски проблеми развоја.** Посебна издања, Географско друштво БиХ, књ. 8, Сарајево, стр. 1-160.
2. **Гњато, Р. & Маријанац, З. (1996). Бања Врућица.** Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, Посебна издања, књ. 3., стр. 1-109.
3. **Гњато, Р. & Мирјанић, Д. (2005). Физика атмосфере.** Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, Посебна издања, књ. 12, стр. 1-101.
4. **Гњато, Р., Трбић, Г., Лојовић, М., Маринковић, Д. & Гњато, О. (2005). Туристички потенцијали Републике Српске.** Монографија. Источно Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства, стр. 1-304.
5. **Гњато, Р., Поповић, Г., Гњато, О. & Лолић, С. (2015). Одрживо управљање шумама, шумским екосистемима и заштићеним**

подручјима Републике Српске. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, стр. 1-120.

6. Поповић, Г., Гњато, Р., Трбић, Г. & Поповић, С. (2015). **Одрживи развој шума и шумских екосистема**. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске, стр. 1-178.

По свом значају и научним вриједностима издваја се монографија о Источној Херцеговини, у којој су на оригиналан и свеобухватан начин обрађени регионално-географски проблеми. Ријеч је о изузетном дјелу у коме је обрађена тема од значаја не само за Републику Српску већ и за регионалну географију. Приводи крају прво велико дјело о српској националној географији.

Научно-истраживачки радови

Бројни радови др Рајка Гњата имају не само научну већ и апликативну вриједност, посебно у домену просторно-функционалне организације и регионалног развоја Републике Српске, валоризације географског положаја и природних услова и ресурса географске средине у Републици Српској, демографских, геополитичких и етнополитичких анализа појава и процеса на српским етничким просторима, утемељења регионалног просторног планирања у Републици Српској, ширења еколошке свијести у циљу заштите и уређења животне средине Републике Српске и других актуелних питања друштвене праксе. У том контексту, његов научни допринос је вишеструк и вишедимензионалан. Његови објављени научно-истраживачки радови могу се сврстати у слиједеће научне области:

а) Регионална географија, као синтезна, интердисциплинарна географска наука, привукла је интересовање др Рајка Гњата већ на почетку његове научно-истраживачке каријере. Његова докторска дисертација и прва научна монографија посвећена је регионално-географској синтези Источне Херцеговине, која је била и остала до данас непревазиђена полазна основа, узор и модел за све који желе да се баве сличним темама.

Касније је Рајко Гњато, самостално или у коауторству, објавио слиједеће радове: Географске последице настале акумулацијом Мирушке завале (1983), Регионална подјела Босне и Херцеговине у функцији просторне организације привредног развоја (1987), Физичко-географска регионализација источне Херцеговине у функцији просторног планирања (1989), О неким проблемима регионалне географије и регионалног географског развоја с посебним освртом на економско-географску проблематику (1990), Источна Херцеговина, регионално географски проблеми развоја (1991), Географске основе и проблеми валоризације ширег подручја Чемерна (1991), Република Српска – географске детерминанте интегралног и регионалног развоја (1995), О неким проблемима регионалне географије (1996), Serbian national geography – theoretical foundations and its potential role in solving modern geopolitical issues in serbian countries (2011), Theory and practice of the Serbian regional geography (2014), Регионализација, регионално развитије и регионалне политики – нове подходе к теорији и пракси (2020).

б) **Политичка географија** је суштински дио концепта националне географије др Рајка Гњата. То је оно сложено поље на којем се конфронтирају и на дјелу провјеравају различите теорије, идеологије и геополитичке доктрине. На ово поље се Рајко Гњато често враћао, самостално или у коауторству, у сљедећим радовима: Република Српска у свјетлу савремених промјена на југословенском географском простору (1994), Геополитички положај Републике Српске (1996), Геополитичке перспективе опстанка Републике Српске (1997), Republic of Srpska regarding its internal and regional geopolitical processes (1998), Геополитички аспекти и могућности ревитализације геопростора западних српских земаља и потенцијални модел територијалне организације (2000); Улога Михајла Пупина у рјешавању спорних територија Краљевине СХС на Мировној конференцији у Паризу (2004), О националном раду Михајла Пупина (2004), Србија и западне српске земље у савременим геополитичким процесима (2005), Српске земље у савременим регионалним и глобалним процесима (2007), Неки аспекти геополитичких проблема држава насталих на геопростору бивше Југославије (2007), Геополитички и развојни аспекти територијалне организације простора БиХ (2010), Геополитички процеси и отворена питања новонасталих држава на географском простору бивше Југославије (2011), Geopolitical consequences of artificial ethno-genesis in Former SFR Yugoslavia region (2013), Геополитические проблемы государств, созданных на просторах бывшей СФР Югославии (2014), Современные геополитические процессы на пространстве Западных Балкан в контексте переопределения классической теории «центр–периферия» (2015), Geopolitical reality within the Western Balkans (2015), Западни Балкан – изазови и перспективе (2017), Geopolitical aspects of modern disintegration processes in west Balkan area (2017), Disintegration of the former SFR Yugoslavia and changes in the ethno-confessional structure of some cities of Bosnia and Herzegovina Gnjato (2018), Детерминанты современных геополитических отношений между Россией и странами Европейского пространства (на примере Западных Балкан) (2018), Geopolitical problems in the Western Balkans with special overview of Serbia and its autonomous province of Kosovo and Metohia (2020), Muslims/Bosniacs - A Factor Of Turkish (Neo-Ottoman) Influence in the Western Balkans Region (2020), Культурные ассимиляции, искусственные этногенезы и геноцид сербского народа — средство геополитики или геополитическая цель (2021), Ukrainian crisis in the context of global politics and the unipolar world and its implications on the western balkans (2022), Россия и западные Балканы в современной геополитической обстановке (2022), и православие – геополитический аспект (2023).

в) **Просторно планирање**, такође је једна од приоритетних области интересовања Рајка Гњата, којем је посветио сљедеће радове: Планске регије и проблеми комплексног регионалног развоја (1987), Институцијални оквир просторног планирања у Републици Српској и Босни и Херцеговини (2010), Правни и развојни аспекти заштићених подручја у Републици Српској (2010), Статус и стање просторног планирања у Републици Српској (2015), Географическое пространство – стратегический ресурс и ключевой фактор процессов развития на всех уровнях геопространственной организации (2016), Географическое

разнообразие в рамках концепции устойчивого развития и практики пространственного планирования (2017), Актуальные проблемы теории и практики пространственного планирования (2018).

г) Географија становништва, антропогеографија, етногеографија, етнологија. Савремене промјене у размјештају и структури становништва источне Херцеговине (1984), Савремене промјене у структури и кретању становништва у регији Босанскохерцеговачки високи крш (1986), Етнолошка грађа у дјелима Јевта Дедијера (2010), Искусственне этногенезе на просторах бившей СФРЈО и их последица (2012), Регионални аспект изменених у етническој структури насељеника Републике Српске после 1991 године (2022).

д) Теорија, методологија и методика географије, су важне области за разумијевање предмета и концепт географије као науке, методологије научних открића и научних објашњења у географији. Рад Рајка Ђната у тим областима је богатији по садржају него по броју радова: Увод у географију (2002), Развој географије у Републици Српској на Универзитету у Бањој Луци (2005), Настава националне географије на универзитетима у српским земљама (2012), Theoretical-methodological background of scientific and educational Serbian regional geography (2014), Geography and space (2017), Обществена географија између идејним, идеолошким и практичким захтјевама (2018), Geographic information systems and precision agriculture: concept, theory and practice (2019).

ђ) Заштита животне средине је интердисциплинарна област којој је Рајко Ђнато посветио ове радове: Геодиверзитет Републике Српске у теорији одрживог развоја (2008); Institutional framework and development aspects of protected areas in Republika Srpska (2010); Sustainable development of the Bardaca lake area with specific analysis of the rural economics (2010), Квалитет воде изворишта у руралном региону источне Херцеговине (2011), Квалитет воде за пиће у руралном подручју Лијевча поља (2011), Importance of springs for sustainable development of different rural regions (2011), Sustainable rural development and environment of Republika Srpska (2011), Indicators of the environmental state of the Bilećko jezero lake (2011), Drinking water quality in rural regions of different hydrographic areas (2011), Физичко-хемијска и биолошка оцена квалитета воде за пиће у руралном подручју Лијевча поља (2012), Nematological characteristics of *Delminichthys ghetaldii* (Steindachner 1882) inhabiting the karst region of eastern Herzegovina (2014), Одрживо управљање шумама, шумским екосистемама и заштићеним подручјима Републике Српске (2015), Одрживи развој шума и шумских екосистема (2015), Gornje Vare and Donje Vare lakes – some elements of sustainability and lake water quality (2018).

е) Туризмологија је била преокупација др Рајка Ђната у радовима: Бања Врућица (1996), Потенцијали и перспективе развоја туризма у Републици Српској (1996), Туристички потенцијали Републике Српске (2005). Туристическа валоризација рамсарских угодних на Западних Балканах (2019), Prospects of tourism in terms of global geopolitical and pandemic problems (2022).

ж) **Климатологија:** Физика атмосфере (2005), Dendroindication of drought in Rogatica Region (eastern Bosnia) (2015), Recent Climate Change in Bosnia and Herzegovina (2019), Глобалноне изменене климата и туризм на особо охранным природным территориям (2023).

Др Рајко Гњато је аутор више десетина **енциклопедијских одредница** из области географије, објављених у Српској енциклопедији у издању Матице српске, Српске академије наука и умјетности и Завода за уџбенике и наставна средства Србије.

Учешће и руковођење пројектима

Непроцењива је улога др Рајка Гњата као истраживача и руководиоца у изради научно-истраживачких пројеката. Од 1988. до 2017. године, учествовао је у реализацији 22 научна пројекта (главни истраживач на 14 пројеката), који су имали значајну улогу у повезивању науке са привредом и рјешавању просторно-планерских, еколошких, демографских, туризмолешких, економских и уопште развојних проблема у Републици Српској. Посебно је значајно његово ангажовање у изради првог Просторног плана Републике Српске (тема: "Територијални размјештај становништва Републике Српске") и рад на националним научно-енциклопедијским пројектима "Енциклопедија Републике Српске" и "Српска енциклопедија".

Др Рајко Гњато посједује велико и значајно искуство везано за руковођење при изради пројеката, које је већином финансирало Министарство науке и технологије Републике Српске. Обављао је послове координатора у фази израде 12 пројеката:

1. **Средњорочни одрживи развој Билећког језера.** Природно-математички факултет, Бања Лука, Влада РС, Министарство науке и технологије, 2004/2006.
2. **Студија одрживости хидроакмулације Дренова.** Природно-математички факултет, Бања Лука, Скупштина општине Прњавор, 2006.
3. **Стратегија одрживог развоја Грбља.** Природно-математички факулте, Бања Лука, Одсек за просторно планирање, 2006.
4. **Нодално-функционалне регије Републике Српске.** Природно-математички факултет, Бања Лука, Влада РС, Министарство науке и технологије, 2006.
5. **Интегрално планирање и управљање одрживим развојем Билећког језера,** Природно-математички факултет, Бања Лука, 2009.
6. **Бардача - интегрално планирање и управљање одрживим развојем.** Природно-математички факулте, Бања Лука, 2010.
7. **Стратегија развоја туризма Републике Српске 2010–2020. године.** Универзитет у Бањој Луци, 2010.
8. **Индикатори стања животне средине у сливном подручју Билећког језера.** Природно-математички факултет, Бања Лука, 2011.
9. **Заштита природе и шумских екосистема према стандардима Европске уније.** Природно-математички факултет Бања Лука, 2011.
10. **Утицај заштите шумских екосистема на компаративну предност шумарства Републике Српске.** Природно-математички факултет, Бања Лука, 2012.
11. **Стање животне средине у Републици Српској,** Центар за животну средину и

уређење простора Бања Лука, 2014.

12. **Стање екосистема и мјере заштите природних језера на Зеленгори**, Природно-математички факултет, Бања Лука, 2016.

Објавио је као аутор/коаутор 6 научних монографија, 6 уџбеника, преко 100 научних и стручних радова, од тога, 17 радова у међународним научним часописима, 18 радова у националним научним часописима, 30 радова у зборницима са међународних научних скупова, 11 радова у зборницима са националних научних скупова, 3 рада у тематским зборницима, и већи број енциклопедијских одредница, елабората и експертиза за пројекте. Осим тога, објавио је више биографија и приказа научних дјела својих колега географа, научно-популарних радова, некролога, критичких осврта, дискусија и слично.

ДОПРИНОС УНАПРЕЂЕЊУ НАСТАВЕ ГЕОГРАФИЈЕ

Универзитетски и уџбеници, уџбеници за гимназије, средње школе и основне школе

1. Гњато, Р. & Стаменковић, С. (2002). *Увод у географију*. Универзитетски уџбеник. Београд: Географски факултет Универзитета у Београду.
2. Марић, Ђ, Грчић, М, Гњато, Р. (2000). *Географија за шести разред основне школе*. Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске.
3. Гњато, Р., Грчић, М., Марић, Ђ. & Ракита, Р. (2002). *Географија за трећи разред гимназије*. Источно Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске.
4. Гњато, Р., Грчић, М., Тошић, Д. & Црногорац, Ч. (2002). *Географија за први разред средњих стручних школа*. Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске.
5. Гњато Р. & Марић, Ђ. (2002). *Географија за осми разред основне школе*, Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске.
6. Гњато, Р. & Грчић, М. (2016). *Географија за 3. разред гимназије*. Источно Ново Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства.

- Када говоримо о квалитету и организацији наставе на Природно-математичком факултету, др Рајко Гњато је обављајући дужност декана доста радио на унапређењу стандарда наставе и набавци опреме и дидактичких средстава. Дао је видан допринос да овај факултет буде данас угледна и реномирана високошколска и научна установа.

- Др Рајко Гњато је увијек ишао у корак са временом и модерним методолошким правцима географије. Као декан је ослобађао ону креативну и

стваралачку енергију његових ученика и следбеника, опремао факултет модерном опремом и наставним средствима неопходним за истраживања и територијалну параметризацију географских елемената и фактора, процеса и појава на простору Републике Српске.

- Др Рајко Гњато се залагао и дао значајан допринос да географија постане национална наука првог реда у високошколском и средњешколском географском образовању и васпитању у Републици Српској.

ДОПРИНОС ИНСТИТУЦИОНАЛНОМ РАЗВОЈУ И НАПРЕТКУ ГЕОГРАФСKE НАУКЕ И НАСТАВЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Допринос развоју и угледу Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци

а) Престанком рада на Природно-математичком факултету Универзитета у Сарајеву (1992. године), др Рајко Гњато је професионалну каријеру наставио у Бањој Луци, на тадашњој Педагошкој академији и активно се укључио у оснивање Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци (1994) и покретање студија географије, а након тога и у послове везане за оснивање и почетак рада Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци (1996). Провео је 30 година у наставном процесу на Универзитету у Бањој Луци, од тога 20 година у звању редовног професора (2003-2023) ПМФ-а, увијек дубоко посвећен научном, стручном и педагошком раду.

б) Као руководиоца установе у којој је радио имао је увијек колегијалан и сараднички однос према наставном и ненаставном особљу а као професор увијек је према студентима имао коректан, професорски однос, пун стрпљења и разумијевања, увијек спреман да помогне. Због тих његових карактерних и моралних особина, био је поштован међу колегама у колективу у којем је радио, и биран је више пута за декана Природно-математичког факултета и одговорне функције у Ректорату Универзитета у Бањалуци, укључујући функцију проректора за наставу.

в) Др Рајко Гњато је од 2002. до 2015. године обављао функцију декана Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци. Изразитим ентузијазмом и еланом, задужио је овај факултет и науку у Републици Српској како у научном тако и у организационом погледу. У том периоду Факултет је остварио видан напредак у свим сферама рада: обезбијеђени су адекватни просторни, материјални и кадровски услови за квалитетан наставни и научни рад за осам студијских програма који се реализују на том Факултету.

г) Проф. др Рајко Гњато је имао водећу улогу у конципирању првог наставног плана и студијског програма *Географија* на тек основаном Филозофском факултету Универзитета у Бањој Луци, гдје је увео предмет *Географија српских*

земања, први те врсте на српским универзитетима. Радио је и на усавршавању студијског програма Географија на ПМФ-у, гдје је објавио у коауторству уџбеник *Увод у географију*. Утемељио је низ нових предмета на студијским програмима Демографија, Туризам, Просторно планирање, чији је био иницијатор и покретач на ПМФ Универзитета у Бањалуци. Објавио је у коауторству уџбеник *Физика атмосфере* за студенте Високе школе за туризам и хотелијерство у Требињу.

д) На ПМФ Универзитета у Бањалуци био је *иницијатор и концептор студијских програма географије, демографије, етнологије, туризмологије, просторног планирања*. Посебно треба истаћи његову посвећеност институционалном утемељењу и развоју науке и праксе *просторног планирања* на Природно-математичком факултету Универзитета у Бањој Луци. Видне заслуге има и за оснивање и рад *Више школе за туризам и хотелијерство у Требињу* (2003), и њену трансформацију у *Високу школу за туризам и хотелијерство* (2010).

ДОПРИНОС ПОДИЗАЊУ КАДРОВА

а) Проф. др Рајко Гњато да је постигао значајне резултате у подизању стручних и научноистраживачких кадрова и обезбеђивању научно-наставног подмлатка у области за коју је биран. Већина млађег наставно-научног кадра из области географије на ПМФ у Бањалуци га поштује као узорног професора и оснивача бањалучке научне географске школе. Био је ментор или члан комисија при изради докторских дисертација и магистарских теза, рецензент бројних научних радова, студија у монографија, универзитетских и школских уџбеника у Републици Српској и у Србији. Његови бројни ученици и сарадници данас су носиоци и окосница бањалучке научне географске школе.

б) Проф. др Рајко Гњато био ментор на изради једног специјалистичког, четири магистарска рада и пет докторских дисертација и члан или предсједник комисије у већем броју одбрана завршних и мастер радова.

в) Сагледавао је реалне потребе друштвене праксе и у складу с тим радио на утемељењу неколико нових наставних програма на ПМФ-у Универзитета у Бањалуци, који су попунили дефицит одређених високостручних кадрова на тржишту рада у Републици Српској, као што су не само географи, него и демографи, туризмолози, просторни планери. Био је један од покретача Високе школе за туризма и хотелијерство у Требињу, која данас има изузетно значајну улогу са становишта развоја високог школства и стратегије регионалног развоја источне Херцеговине и читаве Републике Српске.

г) Проф. др Рајко Гњато био је покретач, организатор и први уредник научно-популарног часописа „Српске земље и свијет“, намијењеног ученицима основних и средњих школа као допунска литература из области географије. Први број поменутог часописа објављен је 1994. године. Био је један од покретача и главни и одговорни уредник угледног часописа "Гласник/Herald" којег издаје Географско друштво РС.

д) Проф. др Рајко Гњато се показао као одличан организатор научних скупова националног и међународног карактера - симпозијума, саветовања и семинара, који су увијек били добро посјећени. Био је један од оснивача и успјешан предсједник Географског друштва Републике Српске. Као предсједник Друштва организовао је низ семинара за усавршавање наставника.

СТРУЧНИ ДОПРИНОС

Обухвата активности Др Рајка Гњата на руковођењу у професионалним удружењима; рад у уређивачким одборима научних часописа, у организационим, научним и уређивачким одборима научних скупова; послове главног и одговорног уредника научног часописа, уредника зборника радова са научних скупова; уређивање научних монографија, универзитетских уџбеника; рецензирање универзитетских уџбеника, уџбеника за гимназије; научних радова, научних монографија и пројеката, и др.

Руководеће и почасне функције у професионалним удружењима

1. **Предсједник** Географског друштва Републике Српске (1995–1999), (2015 – 2023);
2. **Предсједник** Центра за животну средину и уређење простора (2002 - 2022);
3. **Предсједник** Друштва просторних планера у Републици Српској (2009- 2018);
4. **Почасни члан** Асоцијације руских друштвених географа /АРГО/ (од 2014);
5. **Почасни инострани члан** Географског друштва Узбекистана (од 2019);
6. **Члан извршног одбора** Географског друштва Републике Српске (1993–1995, 2006–2015).

Главни и одговорни уредник научног часописа

1. Гласник–Herald Географског друштва Републике Српске (Herald, Geographic Society of the Republic of Srpska), (2009–2017). Издавач: Географско друштво Републике Српске, ISSN: 2232-8610 eISSN: 2232-8629.

Члан уређивачког одбора научног часописа

1. Гласник–Herald. Издавач: Географско друштво Републике Српске, ISSN: 2232-8610 eISSN: 2232-8629
2. Гласник Српског географског друштва (Bulletin of the Serbian Geographical Society). Издавач: Српско географско друштво, ISSN: 0350-3593 eISSN: 2406-078X
3. Зборник радова – Географски факултет Универзитета у Београду (Collection of Papers – Faculty of Geography at the University of Belgrade). Издавач: Географски факултет Универзитета у Београду, ISSN: 1450-7552 eISSN: 2334-9441
4. Serbian Journal of Geosciences. Издавач: Природно-математички факултет Универзитета у Нишу
5. Демографија (Demography) (2004–2016; вол. I–XIII). Издавач: Универзитет у Београду, Географски факултет, Институт за демографију, ISSN: 1820-4244
6. «Централноазиатский журнал географических исследований».

Уредник више зборника радова са научних скупова

1. Дружинин, А. Г., Гњато, Р. (уред.) (2017). Зборник радова међународне научне конференције „Геополитички процеси у савременом Евроазијском простору“. Бањалука
2. Гњато, Р. (уред.) (2013). Зборник Обилежавања 20. годишњице Географског друштва Републике Српске 1993–2013. Бања Лука
3. Гњато, Р. (уред.) (2011). Зборник радова „Трећи конгрес српских географа са међународним учешћем“. Бања Лука
4. Гњато, Р. (уредник) (1998). Зборник радова научног симпозијума „Република Српска у дејтонским границама“. Бања Лука
5. Гњато, Р. (уредник) (1995). Зборник радова симпозијума „Ресурси Републике Српске“. Бања Лука

Чланство у научним, организационим и уређивачким одборима научних скупова (18)

„Современные тенденции пространственного развития и приоритеты общественной географии“, г. Барнаул, 12-19.9. 2018; Международная ландшафтно-экологическая конференция „Ландшафтная география в XXI веке“, Симферополь, 11–14.9. 2018; „Геополитички процеси у савременом Евроазијском простору“, Бања Лука, 2017; „Научна конференција поводом 20 година Природно-математичког факултета“, Бања Лука, 16–17. 9. 2016; Четврти српски конгрес географа „Достигнућа, актуелности и изазови географске науке и праксе“ Копаоник, 7–9. 10. 2015; „Просторно планирање и животна средина Републике Српске“, Бања Лука, 3.10.2014; „Просторно планирање и животна средина Републике Српске“, Бања Лука, 3.10. 2014, „Српски етно-национални простор“, Бања Лука, 23–24. мај 2013; Трећи конгрес српских географа „Глобализација и географски процеси у Југоисточној Европи“, Бањалука, 12–13.10. 2011; „Територијални аспекти развоја Србије и суседних земаља“, Дивчибаре, 29–30. 10. 2009; „Ресурси Републике Српске“, Бања Лука, 18–19. 10. 2007; „Србија и Република Српска у регионалним и глобалним процесима“, Требиње, 7–9. 6. 2007; „150 година од рођења Михајла Пупина“, Бања Лука, 24. 6. 2004; „Република Српска у дејтонским границама“, Лакташи, 22–23. 5. 1998; „Ресурси Републике Српске“, Бања Лука, 1995; Представник Босне и Херцеговине Intergovernmental Panel on Climate Change, Yokohama, 25–29. 3. 2014; Представник Босне и Херцеговине United Nations Framework Convention on Climate Change, Conference, Cancun, 29. 11.-10.12. 2010.

Уређивање научних монографија (4)

Здравко Маријанац (2016). Башчица. Бања Лука: Географско друштво Републике Српске; Даворин Бајић (2016). Аутоматизација израчуна показатеља просторно-структурних карактеристика привреде примјеном ГИС програмирања. Бања Лука; Драго Тодић (2000). Новоградска општина, Бања Лука; Милош Бјеловитић (1999). Старе Плавнице, географска студија села поред Беловара. Бања Лука.

Уређивање универзитетских уџбеника (4)

Весна Рајчевић & Чедомир Црногорац (2017). Хидрологија II – потамологија. Бања Лука; Весна Рајчевић и Чедомир Црногорац (2017). Практикум из Хидрологије; II дио – лимнологија и океанонологија. Бања Лука; 3. Чедомир Црногорац (2006). Географске

основе заштите животне средине. Бања Лука; Радислав Тошић и Чедомир Црногорац (2005). Практикум из хидрологије (I - дио – Потамологија), Бања Лука.

Рецензент у научним часописима

Journal of the Geographical Institute "Jovan Cvijić" САНУ, Географски институт „Јован Цвијић” Српска академија наука и уметности; Гласник–Herald, Географско друштво Републике Српске; Acta economica, Ekonomski fakultet, Univerzitet u Banjoj Luci; Зборник радова. Географски институт „Јован Цвијић, Српска академија наука и уметности. Београд.

Рецензирање научних монографија и пројеката (18)

Миленко Живковић (2016). Функционално подручје Градишке. Бања Лука; Мира Мандић (2013). Карактеристике урбаног развоја Бањалуке. Бања Лука; Игор Зекановић (2011). Етнодемографске основе политичко-географског положаја Републике Српске. Бања Лука; Горан Трбић (2010). Екоклиматска рејонизација перипанонског обода Републике Српске. Бања Лука; Здравко Маријанац (2008). Изабрани радови. Бања Лука; Тања Мишлицки (2008). Украјинска насеља у јужном Поткозарју. Бања Лука; Драго Тодић (2006). Културни пејзаж Новоградске општине. Бања Лука; Александра Петрашевић (2006). Улога центрографског метода у компаративној анализи геопростора Републике Српске. Бања Лука; Милош Бјеловитић (2006). Руска федерација: регионална географија. Источно Сарајево; Горан Трбић (2004). Лијевче поље – климатске одлике. Бања Лука; Миленко Живковић (2001). Западна Славонија – Окучанско пакрачки крај. Бања Лука; Ђуро Марић & Здравко Маријанац (1996). Бања Лакташи. Бања Лука; Мирко Грчић (2014): Географија култура и цивилизација. Београд; Тања Мишлицки (2021): Поткозарје. Бања Лука; Неда Живак (2021): "Систем просторног планирања у Републици Српској", Бања Лука; Vesna Rajčević, Tanja Mišlicki Tomić (2023): Rejsažni predjeli sliva Vrbanje. Banja Luka. Ирена Медар-Тања (2023): Очување идентитета Срба у Словенији.

Рецензент универзитетских уџбеника (5)

Драго Тодић & Миленко Живковић (2012). Регионална географија Аустралија, Океанија и Антарктик. Бања Лука; Драгутин Тошић (2012). Принципи регионализације. Београд; Снежана Вујадиновић & Дејан Шабић (2011). Регионална географија Јужне Америке. Београд; Мирко Грчић (2010). Географија религија. Београд; Драго Тодић (2009). Сјеверна Америка-Регионална географија. Бања Лука.

Рецензент уџбеника за гимназију (1)

Чедомир Црногорац & Милован Пецел (2000). Географија за I разред гимназије. Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске. ISBN: 86-01-05075-1

ДОПРИНОС УГЛЕДУ И АФИРМАЦИЈИ УНИВЕРЗИТЕТА И ФАКУЛТЕТА У ЗЕМЉИ ИНОСТРАНСТВУ

Доласком у Бања Луку 1992.г., са искуством доцента Сарајевског универзитета, др Рајко Гњато, ради на Педагошкој академији на групи за географију. Одмах се посветио реорганизацији школства и увођењу високошколског образовања у Републици Српској. Његов допринос у оснивању Филозофског и Природно-математичког факултета, већ смо донекле сагледали у контексту високошколског универзитетског образовања.

Међународна универзитетска сарадња

Проф. др Рајко Гњато је стекао посебне заслуге за развој и углед Универзитета и Природно-математичког факултета у Бањој Луци у земљи и иностранству. Његова спонтаност, енергичност и комуникативност, допринели су интензивној сарадњи са бројним истакнутим научницима и низом научних институција са простора бивше Југославије и на ширем међународном плану. Професор др Рајко Гњато остварио је успјешну научну сарадњу, која прелази оквире националног значаја. Током каријере успостављао је и одржавао везе и проширивао мрежу међународних научних институција у жељи да континуирано унапређује трансфер искустава и научних теоријских и практичних достигнућа развијенијих универзитетских центара у региону, Европи и свијету, кроз различите облике сарадње (организовање научних конференција, публиковање научних и стручних радова, размена истраживачких метода и научне литературе, и слично). У вези с тим, дао је снажну подршку успостављању сарадње Факултета и потписивању великог броја уговора о сарадњи са сродним институцијама и факултетима из великог броја земаља (Београд, Нови Сад, Ниш, Крагујевац, Љубљана, Загреб, Скопље, Бари, Москва, Санкт Петербург, Калињинград, Ростов, Перм, Барнаул, Владивосток, Минск, Познањ, Краков, Ташкент, Измир...).. Захваљујући личном залагању и угледу проф. др Рајка Гњата, остварена је нарочита сарадња са Географским факултетом и престижним научним институцијама у Београду (Географски факултет, Српско географско друштво, Географски институт "Јован Цвијић" САНУ) и географским факултетима на простору Русије.

Руковођење и чланство у научно-стручним друштвима

Др Рајко Гњато члан је неколико националних и међународних стручних и научних асоцијација, друштава и удружења. Један је од иницијатора оснивања првих научно - стручних удружења у Републици Српској, којим је и руководио:

- Географско друштво Републике Српске (предсједник 1995-1999; 2015-2023);
- Центар за животну средину и уређење простора (предсједник 2002-2022);
- Друштво просторних планера у Републици Српској (предсједник 2009 -2018);
- Члан Извршног одбора Географског друштва РС (1993-1995; 2006-2015).

Почасни је члан два међународна научно-стручна удружења:

- Асоцијација руских друштвених географа /АРГО/, почасни члан од 2014.
- Географско друштво Узбекистана, почасни инострани члан од 2019.

IV. ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ ОДЛУКЕ **ЗА ДОДЈЕЛУ ЗВАЊА ПРОФЕСОР ЕМРИТУС**

На основу свега што је претходно изложено и поткрепљено чињеницама о научном раду и доприносу др Рајка Гњата, Комисија изводи следеће закључке:

- Проф. др Рајко Гњато напредовао је стално узлазном линијом од асистента до редовног професора. У звање редовног професора биран је два пута на ПМФ-у Бањалуци - први пут 2003. године за *ужу област Регионална географија*, и други пут 2016. године за *ужу област Просторно планирање* и одрживи развој. Проф. др Рајко Гњато је активно учествовао у оснивању Филозофског факултета и Природно-математичког факултета у Бањалуци, потом одсејка, катедара и студијских смјерова, као и Високе школе за туризам и хотелијерство у Требињу.
- Проф. др Рајко Гњато, редовни професор Универзитета у Бања Луци у пензији, је током своје научне каријере био **покретач научних, идејних, организационих, развојних процеса** на Природно-математичком факултету Универзитета у Бања Луци. Дао је изузетан допринос развоју **српске географске науке и мултидисциплинарних истраживања** у смислу методолошке транзиције и иновирања традиционалне српске географске школе са новим продорима у научној географији и граничним научним областима. Својим научним истраживањима и промишљањима бацао је ново свјетло на бројне географске и просторно-планерске проблеме и тако помицао научну мисао напријед. По оствареним вишедеценијским резултатима у универзитетском наставно-научном раду спада у ред истакнутих и угледних професора Универзитета у Бањој Луци, са међународном репутацијом.
- Др Рајко Гњато је својим истраживачким, педагошким, стручним и друштвеним радом и резултатима остварио веома запажен допринос који је наишао на широк одјек у научној и друштвеној јавности. Наиме, он се успешно бавио са више области географских и сродних наука и дисциплина. Посебно значајне резултате имао је из области **систематске регионалне географије, регионалног просторног планирања и одрживог развоја животне средине, и регионалног развоја, геополитике, етногеографије и географије становништва, туризмологије, теорије и методологије географије, а оно по чему је нарочито познат су радови из области националне географије**. У теоријско-методолошком погледу, користећи се идејама и сазнањима савремене науке, посебно теоријом система и идејом системности, др Рајко Гњато је успио да направи видљив помак од класичне (хоролошке) концепције географије ка новим схватањима јединства географија и појмова географске средине, географског простора и географске регије као сложених система.
- Проф. др Рајко Гњато профилисао, организовао и реализовао више **научних скупова** – конгреса и симпозијума са међународним учешћем, и на њима био активни учесник, најчешће са пленарним рефератима. Сваки од тих скупова имао је

велики одјек у научним круговима како домаћих тако и страних географа, тако да је др Рајко Гњато данас у свијету познат као један од водећих српских географа. Учествовао је са рефератима на домаћим и међународним научним и скуповима (околне земље на Балкану, Русија, Канкун, Јокохама, Симферопол, Грозни, Познањ, Краков, Перм, Баку, Ташкент, Измир, Санкт Петербург, Москва, Калињинград, Владивосток, Барнаул, Казањ, Улан-Уде).

- Проф. др Рајко Гњато је у свом научном раду увијек тражио **везе теорије и праксе**, а то је сугерисао и својим сарадницима. Постигао је значајан допринос теорији и пракси просторног планирања, као професор и покретач студијског програма Просторно планирање и одрживи развој. Био је један од концептора и аутора просторног плана Републике Српске а такође Стратегије развоја туризма Републике Српске, руководилац или члан менторског тима и реализатор бројних развојних пројеката на нивоу појединих општина или регија Републике Српске. Увијек је био посвећен својој науци, своме Универзитету и факултету на којем је радио, свом народу и својој земљи - Републици Српској, а у том контексту и своме завичају, и у сваком од тих домена остварио је запажене резултате и значајне заслуге. У практичном погледу др Рајко Гњато је примењивао нова географска сазнања и методолошка рјешења у многим научноистраживачким просторно-планерским пројектима као и пројектима просторно-функционалне организације територије, заштите животне средине, стратегије развоја туризма и другим пројектима којима је руководио. Резултати његовог вишедеценијског научно-истраживачког рада служе на част географској науци, као и сродним наукама и дисциплинама. Објавио је **6 научних монографија из географије** и велики број научних и стручних радова.

- Успоставио дјелотворне везе са домаћим и **страним универзитетским научним центрима**, нарочито у Србији и у Руској Федерацији, и отворио пут за сарадњу млађим колегама. Готово да нема научног скупа из географије и просторног планирања у Србији и Републици Српској на којем Рајко Гњато није учествовао у организационом одбору и увијек са рефератом. Учествовао је на бројним географским скуповима у Руској Федерацији, у организацији Асоцијације руских друштвених географа (АРГО), и на више глобалних самита о климатским промјенама у организацији ОУН (у Канкуну, Токију итд.).

- Дао је свој допринос **организовању науке и наставе** на ПМФ Универзитета у Бањалуци, као вишегодишњи декан, шеф студијског програма, института или катедре, ментор, предсједник или члан бројних комисија у изради и одбрани дипломских радова, магистарских теза, докторских дисертација. *Дао је запажен допринос и конципирању наставних програма и припреми уџбеника и приручника из географије за основне и средње школе и гимназије у Републици Српској. Као један од оснивача и предсједник Географског друштва Републике Српске дао је велики допринос развоју издавачке дјелатности овог друштва. Био је један је од иницијатора оснивања првог научног часописа из области географије у Републици Српској, под називом, *Гласник / Herald* (1996). Обављао је улогу техничког уредника поменутог часописа од 2009. године, а главног уредника у периоду 2009 -*

2017. год. У назначеном периоду часопис је добио нову концепцијску и публикациону форму, прилагођену савременим свјетским научним критеријумима.

- Као професор на ПМФ у Бањалуци и ВТХ у Требињу, а једно вријеме и на Филозофском факултету у Српском Сарајеву, др Рајко Гњато је остварио веома запажен просвјетни утицај као предавач на основним и постдипломским студијама, али и као иницијатор и концептор више курсева постдипломских студија и ментор при изради знатног броја докторских дисертација и магистарских теза. Гдје год је радио, посебну пажњу је посвећивао **подизању кадрова**. Извео је на прави пут низ асистената и сарадника, који су данас носиоци угледне бањалучке географске и школе, међу којима је данас изузетно цијењен и поштован. Објавио је *шест уџбеника из географије* за све нивое образовања, од основног до универзитетског.

- Поред радних обавеза, научног, педагошког и стручног рада, професор Рајко Гњато је обављао и друге **професионалне и факултетске послове и дужности**:

- Учествовао у раду **органа управљања и стручних органа** факултета и Универзитета: био је декан Природно математичког факултета, продекан за научно-истраживачки рад, руководиоц Студијске групе просторно планирање, проректор Универзитета у Бањој Луци, председник Управног одбора Универзитета у Бањој Луци. Потребно је истаћи и значајну друштвену и јавну дјелатност проф. др Рајка Гњата, а посебно чланство у различитим универзитетским тијелима и комисијама, сарадњу са Министарством задуженим за просвјету и науку, Заводом за уџбенике и наставна средства Републике Српске и другим институцијама у Републици Српској.

- Био је активан у **научно-стручним удружењима**: Два мандата обављао је функцију председника Географског друштва Републике Српске (1995-1999 и 2015-2023); председник друштва просторних планера у Републици Српској, председник центра за животну средину и уређење простора, почасни члан Асоцијације друштвених географа Руске Федерације од 2014, Плакета почасни иностранни члан Географског друштва Узбекистана од 2019.

- Обављао је послове **главног и одговорног уредника** часописа "Гласник/Herald" и "Српске земље и свијет" и био члан одбора више научних часописа.

- Проф др Рајко Гњато је последице Јована Цвијића један од српских географа са највише престижних **признања** из земље и иностранства, међу којима су признања за допринос у науци и настави - Медаља "Јован Цвијић" Српског географског друштва, повеља и почасно чланство Асоцијације руских друштвених географа, Повеља Географског друштва Републике Српске, Плакета почасног члана Географског друштва Узбекистана, Плакета Универзитета у Бањој Луци и Плакета града Бања Луке и друга, што само по себи говори да је ријеч о заслужном и водећем српском географу.

ПРИЈЕДЛОГ

На основу увида у животну и радну биографију и познавање лика и дјела проф. др Рајка Гњата, а полазећи од напред наведених чињеница и закључака, Комисија је дубоко увјерена да проф. др Рајко Гњато има све суштинске особине академичности и значајне заслуге у професионалној каријери, који га квалификују и чине достојним за избор у звање професора емеритуса.

Стручна комисија има част и задовољство да предложи Сенату Универзитета у Бањој Луци да прихвати овај реферат и донесе одлуку да се *додијели звање професор емеритус проф. др Рајку Гњату*, редовном професору Природно-математичког факултета у пензији.

У Бањалуци, 11. 10. 2023. године

СТРУЧНА КОМИСИЈА

проф. емеритус **МИРКО ГРЧИЋ**,

Географски факултет - Универзитет у Београду

проф. др **ИГОР ЗЕКАНОВИЋ**,

Природно-математички факултет - Универзитет у Бањој Луци

проф. др **ГОРАН ТРБИЋ**,

Природно-математички факултет - Универзитет у Бањој Луци

проф. др **СНЕЖАНА ВУЈАДИНОВИЋ**,

Географски факултет - Универзитет у Београду

проф. др **МИРЈАНА ГАЈИЋ**,

Географски факултет - Универзитет у Београду

